…Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

…77 (8184) | 1956 оной ноябриин 27, вторник | Сэн 20 мүнгэн

Мяха улам ехээр абадаг болоё

Ажахын үнгэрһэн жэлдэ республикын колхозууд малажалай продуктнуудые абалгаа зарим тэды дээшэлүүлжэ шадаһан байна. Тэрэнэйнгээ шаар гүрэндэ нооһо, һү тушааха, мүн худалдаха түсэбөө хүм дүүргээд, эдэ продуктнуудые түсэбһөө гадуур нилээд ехээр үгэхэ арга олоо.

Зүгөөр, республикын колхозууд мяха абалгаар иимэ үрэ дүн туйлажа шадаагүй байна. Энээндэ юун һаалта хээб гэхэдэ, адуу мал олоороо үхэжэ, һубайрна, гахай шахалга хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэжэ, эбэртэ мал болон хонидые зунай сагта һайнаар бэлшээн таргалуулжа шададанагүй. Магтал эдэ шалтагаанһаа болоно, республикын колхозууд 1956 ондо гүрэндэ мяха тушааха, худалдаха түсэбөө ноябриин 20-ной мэдээгээр арайхан гэжэ 91,5 процент дүүргээд байна. Энэ талаар Баргажанай, Зэдын, Бичурын болон бусад хэдэн аймагууд ехэхэн гээгдэлдэ оронхой.

Тиимэ болохолоороо мүнөө үедэ мяха абаха хэрэг эгээн гээгдэнги болоод байна бшуу. Партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай шухалын шухала зорилго хадаа мяха улам ехээр абахын түлөө һөөтэйгөөр оролдожо, 1957 ондо энэ гээгдэлээ дабажа гараха хэрэгтэй болоно.

Республикын малажалай түрүүшүүлэй зүблөөндэ хабаадагшад абаһан хандалга бэлэг соогоо иигэжэ уряална:

«Нүхэд хонишод ба мал адуулагшад, гахайн ба һүнэй товарна фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд! Мал бэлшээн таргалуулха ба шахажа таргалуулха гүүртэнүүд ба отарануудые, мүнөөр томо колхозуудта — мяханай-товарна фермэнүүдые бии болгоё. Малые үбэлэй үедэ харууһалха зуураа, тэдэнэй тамирыень гээлгэхэгүйн түлөө, шэгнүүрыень нэмээхын түлөө тэмсэдэг болоёл. Эбэртэ бодо малые дунда зэргээр 300 килограммһаа доошо бэшээр, хонидые — 45 — 50 килограммһаа, шахагдаһан гахай бүхэнии 70 — 80 килограммһаа доошо бэшээр гүрэндэ тушааха ябадал туйлаял. Үсхэбэридэ байһан эхэ гахай бүхэнэй хажуугаар нэгэ удаа түрүүлээд лэ шахагдаха хоёр толгой гахайтай байха. Тиигээд үсхэбэридэ байһан эхэ гахай бүридэ 15 толгой хүртэһөөр — тэды шэнээн поршоон түлжүүлхэ. Үсхэбэридэ байһан эхэ гахай бүриһөө нэгэ нэгэ тонно мяха абая».

Энэ уряа дотор хэлэгдэһэн тодорхой хэмжээнүүдые дүүргэжэ шадабал, республикамнай мяха абалгаар тохёолдоһон гээгдэлээ гаталжа шадаха байна.

Үбэлжэлгын үедэ бүхы түрэлэй малай тэнхээ тамирыень доошолуулангүй, шэгнүүрыень нэмээхэ гээшэ аргагүй шухала. Юрэнхы дээрээ манай олонхи колхозуудта мяхан болохо малда (сарнууд ба эрьенүүдые), мүн залуу эрэ малда үбэлэй үедэ тэжээл нэгэ бага үгөө нэрэтэй болоод лэ, тэдэнии гол түлэб миил адуулжа гарадаг. Тэрээнһээ болоно, жэшээнь, эбэртэ бодо мал үбэлдөө шэгнүүрээ 50 — 60 килограммаар хороодог. Энэ гээлтые тоолохо болоо һаа, республика дотор хэдэн мянган тонно болохо бшуу. Тиигээд адуу малнай үбэлдөө гээһэн шэгнүүрээ хүсөөхын түлөө зунай хахадые алдана ха юм.

Мяхан болохо малые, залуу малые үбэлэй үедэ һайнаар эдеэлүүлгые тоодоггүй ябадалтай эрид шангаар тэмсэхэ хэрэгтэй. Колхозуудта, гүрэндэшье эбэр һүүл хоёр лэ хэрэгтэй бэшэ, харин тарган мяхан хэрэгтэй ха юм. Ушар иимэһээ мүнөө жэлэй үбэлжэлгын үедэ тиимэ малые һайса эдеэлүүлжэ, шэгнүүрынь саашадань нэмээхэ ябадал туйлаха шухала.

Республика дотор мяха абалгын асуудал яаха аргагүй шухала удхашанартай болоод байна. Хэрбээ урдынгаа янзаар лэ малажалаа эрхилхэ болоо һаа, энэ асуудалые шиидхэхэнь бэрхэтэйшэг. Юуб гэхэдэ, мүнөө байһан фермэнүүд, гахайн фермэһээ бэшээрэ, мяха абаха хэрэгые хоёрдохи ээлжээнэй асуудал гэжэ харадаг. Энэ һанал бодол тон буруу. Мяхан хадаа фермын гаргадаг гол продукци байжа, фермэ дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүд бултадаа мяха абаха хэрэг манай эгээн шухала, гол зорилгонуудаймнай нэгэниинь гээшэ гэжэ тоолохо ёһотой.

Мүнөө олон малтай колхозуудта тусхай мяханай-товарна фермэнүүдые бии болгохо шухала болонхой. Эдэ фермэнүүд мяхан болохо залуу малые түлжүүлхэ, мүн томо малые таргалуулха зорилготой байха зэргэтэй. Иимэ фермэнүүдые эмхидхэхэдэ зохид һайн байһаниие Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой дүй дүршэл харуулаа. Тиимэһээ энэ үбэлэй туршада мал олонтой бүхы колхозуудта иимэрхүү фермэнүүдые бии болгохо хэрэгтэй.

Мяха ехээр абахын түлөө гахай бүри олоор шахалгые али болохоор эмхидхэхэ шухала. Кабанскын аймагай «Коммунизм», Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» болон бусад колхозуудай ажал дээрэһээ харахада, республикын колхозуудта гахай шахаха талаар угаа ехэ арга боломжын бии байһые гэршэлнэ. Зорилго юуб гэхэдэ, 1957 ондо 5 мянган тоннһоо бага бэшэ гахайн мяха абаха хэрэг болоно.

Энэ зорилгые бэелүүлхын түлөө нэгэ удаа түрүүлээд лэ шахагдаха гахайнуудай тооё олошоруулха, тиимын тула декабрь һарада колхоз бүхэндэ залуу эмэ гахайнуудые шэлэжэ олоод, тэдэнээ январь, февраль һарануудта ороондо оруулха ёһотой.

Гэхэтэй хамта, гахай шахалгые гуримшуулха шухала. Колхоз бүхэн олон гахайе шахалганда табиха, шахалгыень дүүргэхэ тушаа һара бүриин түсэб зохёожо, тэрэнээ заабол дүүргэхэ зэргэтэй.

Мүн мяха ехээр абахын тула адуу малаа гарзада оруулангүй, һайнаар харууһалха, тамир муутай малаа амяарлан таһалжа, бордохо хэрэгтэй.

Республикын малажалай түрүүшүүлэй зүблөөнэй хандалгые дэмжэжэ, малажалай ашаг шэмые дээшэлүүлгын нэгэ шухала асуудал болохо мяха абалгые улам ехэдхэхэ гээшэ КПСС-эй айкомуудай, аймгүйсэдкомуудай нангин уялга мүн.

Н. А. Булганинтай Венгриин Арадай Республикын Посол Я. Болдоцки уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Булганинтай Венгриин Арадай Республикын Онсо ба бүрин эрхэтэ Посол Я. Болдоцки ноябриин 24-дэ уулзаба.

Венгер арадта эдеэ хоолой зүйлнүүдээр болон бусад юумээр туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Советскэ Союзда Венгриин Арадай Республикын Правительствын зүгһөө Посол баясхалан хүргөө.

Түсэбһөө гадуур нефть абана

КАЗАНЬ. (ТАСС). Татарай «Альметьевнефть» гэжэ эгээл томо управлениинхид 11 һарынгаа түсэб һаяхан дүүргэбэ. Нёдондонойхидо орходоо 6 мянган тонно нефть үдэр бүри эндэ ехээр абана.

ҮБЭЛЭИ ТҮЛ АБАЛГАДА БЭЛЭН БЭШЭ

(Рейдовэ шалгалта)

Кяхтын аймагай Погранична МТС-эй харьяата колхозууд үбэлэй сагта 9 мянга шахуу хурьгадые абаха юм. Мүн 400 гаран тугал абтаха. Шэнэ түл барагсаан декабрь, январь, февраль һарануудта абтахаар хараалагдана. Юуб гэхэдэ, август, сентябрьда искусственна аргаар үрэжүүлэгдэһэн хонид декабрь һараһаа хурьгалжа эхилхэ юм. Үбэлэй сагта хурьгадые олоорнь абаха гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ. Гэхэтэй хамта, МТС-эй харьяата колхозуудта түл абалгада бэлэдхэл тэсэшэгүйгөөр удаарууллагдажа байна.

Адуу мал олонтой Маленковой нэрэмжэтэ колхозые (түрүүлэгшэнь нүхэр С. Д. Доржиев, парторганизациинь секретарь нүхэр С. Д. Юмтаров) абажа үзэе. Аймагай колхозуудта абтаха бүхы хурьгадай 40 процентнь эндэ тудана. Үбэлэй янгинама хүйтэндэ Маленковой нэрэмжэтэ колхоз 6000 хурьгадые абаха байна. Мүн 300-гаад тугал абтаха юм. Хэдэхэн хоногһоо түлнүүдэй олоороо абтажа эхилхэе байхада олон фермэнүүд болон отарануудта бэлэдхэлэй хүдэлмэри унжагайруулагдана, хурьгадай, тугалай байранууд заһагдажа, дулаалагдажа дүүрээгүй. Колхозой нэгэшье отара, гүүртэ шэнэ түл абалгадаа хүсэд бэлэн болоогүй, байранууд задагай зайдан хэбтэһээр. Жэшээлхэдэ, Дабаан хажуу гэжэ газарта хони хурьгадай байранууд заһагдажа дүүрээгүй. Сонхонуудынь шэлгүй, байрань үүдэшьегүй, хашаа хоройнуудынь задагай. Мүн Улянта, Ара Булаг, Халзан Хүнды гэжэ нютагуудта байрладаг отарануудта хони хурьгадай байранууд заһагдажа дүүрэхэнь үшөө уды байна.

Малай үбэлжэлгые үхэл гарзагүйгөөр, шэнэ түл абалгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тулада малшадтаа ажалай болон ажаһуудалай зохид һайн эрхэ байдал бии болгохо хэрэгтэй. Теэд эндэ нэгэшье малай фермэдэ малшадай тиимэ зохид һайн гэр харахагүйт. Зарим отарануудта нэгэ гэртэ хоёр-гурбан айл байдаг. Субагтын эхин, Бригада, Салхита гэжэ нютагуудай отарануудта хонидой байранууд нёдондонойнгоо шэбхэ аргалһаа арилгагдаагүй зандаа.

— Мүнөөхэн дээрэ хонидоо һүниндөө дала оруулнагүйбди. Юуб гэхэдэ, метрһээ үлүү зузаан шэбхэ табинагүй, газаа хашаанда хаажа хононобди,—гэжэ отарые даагша нүхэр Мункуева гомдоно.

Гансашье эндэ бэшэ, мүн бусад отарануудта иимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Бригада гэжэ нэрлэгдэдэг газарта 2—3 хонишод хонидойнгоо байрын шэбхые өөһэдөө сэбэрлэжэ эхилһээр үнинэй. Хүнүүдэй нэмэжэ үгтөөгүй дээрэһээ тэдэнэр байрынгаа шэбхые дууһажа ядашоо.

Түл абалгын үедэ отарануудта нэмэгдэжэ эльгээгдэхэ хүнүүд хүсэд олдоогүй байһаар.

— Таряа хуряалгын унжагайрһан дээрэһээ үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл удаарулагдана,—гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд аэмэе бэеһээ зайлуулхые һэдэдэг.

Үнэндөө тиимэшье бэшэ юм. Юуб гэхэдэ, таряа хуряалгын хажуугаар үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие мартажа болохогүй байгаа. Колхоздо арга боломжошье бии һэн.

Үбэлэй сагта хонидые уһаар хангаха хэрэгтэ колхозой правлени һанаагаа зобоногүй. Яргайта гэжэ нютагта үбэлжэдэг отарын хонид жэлһээ жэлдэ уһаар дутадаг. Энэ ушарые мэдэжэ байбашье, колхозой хүтэлбэрилэгшэд бодото хэмжээ абадаггүйнь гэмшэлтэй.

Үбэлэй хүйтэн хүрэжэ ерэнхэй. Һалхи шуурганай болоходо малые, илангаяа эхэ малые бэлшээридэ гаргаха аргагүй байдаг. Теэд фермэ, отарануудта үбһэ тэжээл зөөгдэжэ асарагдаагүй. Мүнөө болотор колхозой поли дээгүүр зелёнко, солоомо валдаа гү, али бухалдаа хэбтэһээр. Иигэжэ һайн шанартай тэжээл малда гэшхэгдэжэ, дууһажа байна. Жэшээлхэдэ, Субагтын эхи гэжэ газартахи 10-аад гектар дээрэ бухалаараа хэбтэһэн зелёнкые колхозниигуудай өөһэдынь мэдэлдэ байһан мал эдижэ, үлтэ зада гэшхэжэ байна.

Хони хурьгадай байранууд хүйтэн, извёстко үгы дээрэһээ сагаадагдаагүй. Мүн олохон отара, фермэнүүдтэ кормушка түхеэрэгдээгүй, тэжээл газарта хаягдажа, малай хүлдэ тэшхэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, гурбадахи комплексно бригадын отаранuудта иимэ байдал үзэгдэбэ.

Колхозой центртэ һаалиин үнеэдэй шэнэ байра баригдажа эхилһээр хэдэн жэл болоо. Эндэ үбэлжэхэ фермын үнеэд мүнөө зунай байрада байһаар. Теэд фермын барилга дүүрэхэнь үшөө уды. Тугалай байра баригдажа дүүрээгүй, хашаа хоройнуудынь бэлдэгдээгүй. Үнеэдэй байра хушагдаагүй, пол, сонхо гэхэ мэтын зүйлнүүд дутуу. Мүн гурбадахи комплексно бригадын Табангут гэжэ газарта үнеэдэй фермэ урилагдажа, шэнэ газарта һэльбэн баригдажа байнхай. Барилгын удаарһан дээрэһээ мүнөө үнеэдынь мүн лэ зунайнгаа хашаанда хононо.

Хурьгадые кошарно-базова аргаар түлжүүлхэдэ аргагүй һайн байһанаа харуулаа. Гэбэшье, энэ түрүү аргые нэбтэрүүлхэ хэрэг олонхи отарануудта ёһо тэдыгээр ябуулагдана. Энэ шэнэ арга нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ МТС-эй болон колхозой мэргэжэлтэдэй һанаа амараар хандажа байдагынь гайхалтай. Үбэлжэлгын үедэ малда үгтэхэ тэжээлэй нормо мүнөө болотор табигдаагүй. Бии байһан үбһэ солоомо хэмжэгдэжэ, тоо бүридхэлынь гаргагдаагүй. Тиимэһээ тэжээлнай хэды саг соо хүрэхэб гэжэ мэдэхын аргагүй. Мүн үбһэ тэжээл хубаарилжа байдаг фуражир томилогдоогүй.

Үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, абтаһан түлнүүдые гарзагүйгөөр түлжүүлхэ хэрэгтэнь харьяата колхозуудтаа Погранична МТС һулаар туһалдаг. Барилгын газарта модо шулуу, фермэнүүдтэ тэжээл зөөхэ хүдэлмэридэнь колхозуудта машинно-тракторна станци туһалнагүй.

Шэнэ түл абалгада бэлэдхэлээр гансашье Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо бэшэ, мүн бусадшье колхозуудта дутагдалнууд олон. Калининай нэрэмжэтэ колхозой Улзытэ гэжэ газарта хонидой байра баригдажа дүүргэгдээгүй.

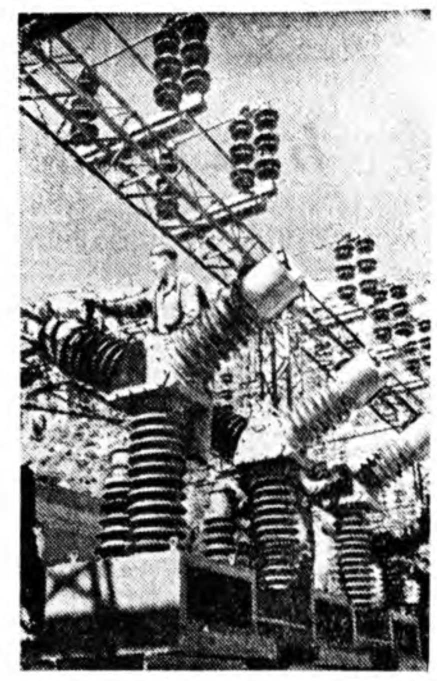
Мүнөө үбэлдөө Кяхтын МТС-эй харьяата Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 2300 толгой хурьгадые абажа түлжүүлхэ юм. Эндэ шэнэ түл абалгада бэлэдхэл мүн лэ муутаар ябана. Зуслан нуга гэжэ газарта хони хурьгадай байра заһагдажа эхилһээр хэды саг үнгэрбэшье, үшөө дүүрээгүй. Зүүн бэе (Сүхын зүүн эрьедэ) гэжэ нютагта байрладаг хониной отарын байра һайнаар заһагдаагүй, задагай шахуу. Табхар убур, Урда нуга. Онхолюун гэжэ нютагуудаар ябахада түл абалгада бэлэдхэл муугаар хэгдэжэ байһаниинь элитээр харагдана. Хонишодой байха гэрнүүд хүйтэн, сагаадагдаагүй, малшадай байра байдал муу. Һаалиин үнеэдэй нэгэдэхи фермэдэ абтаһан тугалнууд тусхай байрагүй дээрэһээ багахан гэртэ байлгагдана. Тугалай шэнэ байра баригдажа эхилһээр хоёр жэл шахуу болобошье, мүнөө болотор дүүрээгүй. Хушалта, сонхо болон бусад зүйлнүүд дутуу. Мүнөө нойтон тёсоор пол хэгдэжэ байна. Нэгэшье пеэшэн хэгдээгүй. Эндэ ажаллажа байһан дархашуул бүхэли үдэртөө хүдэлэнгүй, гэртээ эртэ харишадаг. Мүн Сарам гэжэ нютагай табадахи фермэдэ тугалай шэнэ байра баригдажа дүүрээгүй. «Һаяар түл абалгада бэлэдхэлые дүүргэжэ шадахагүйбди»—гэжэ колхозой зоотехник нүхэр Казаков сэхэ мэдүүлнэ.

Мүн тэрэшэлэн Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз малайнгаа үбэлжэлгэдэ, түл абалгада тон муугаар бэлэдхэһэн байна. Хэлэһэнээ лаблахын тула иимэ жэшээ харуулая. Шепиловка гэжэ нютагта хонидой отара зунайнгаа байрада байһаар. Үбэлэйнь байра арба гаран модоной газарта юм. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ, «Красное Знамя» колхозууд малай үбэлжэлгые бэлэдхэл муутайгаар угтаба.

Хамтын малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ, тоо толгойень олошоруулха арга боломжонууд Кяхтын аймагай колхозуудта ехэ. Энэ жэлдэ үбһэ, солоомо, шэмэтэ тэжээл хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр бэлэдхэгдэнхэй. Энээндэ гансал эмхидхэлэй хүдэлмэри дутана. Үбэлжэлгые юундэ иимэ муугаар угтааб, түл абалгын хүдэлмэриие саг соонь дүүргэжэ юундэ шадагдаагүйб гэхэдэ, аймагай партийно-советскэ хүтэлбэрилхы органууд, Кяхтын болон Погранична МТС-үүдэй дирекцинүүд, колхозуудай правленинүүд энэ шухала хэрэгтэ эртэнһээ һаналаа табяагүй.

Хэдэхэн хоногһоо шэнэ түл абтажа эхилхэнь. Тиимэһээ энэ шухала кампанида бэлэдхэлые шамдуулха тушаа эрид шууд хэмжээнүүд абтаха ёһотой.

Рейдовэ бригадын гэшүүд: **Б. Гармаева**, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хонишон, **О. Семейщиков**, аймагай «Знамя Ленина» газетын хүдэлмэрилэгшэ, **Д. Болхоев**, «Бурят-Монголой үнэн» газетын корреспондент.

Грузинска ССР. Ткубильска ГЭС-эй барилга дээрэ нэмэл подстанци хабсаргагдажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: подстанциие хабсаруулга харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

Забайкальеын колхозууд барилгада хоёр дахин ехэ мүнгэ һомолдог болобо

Читын областиин колхозуудай мүнгэн олзонь нёдондонойхиһоо нэгэ хахад дахин ехэ болоо. Тэрэнэй ехэхэн хубинь хубаарилагдадаггүй фондо оруулагдана. Забайкальеын колхозууд капитальна барилгада 70 миллион шахуу түхэриг һомолоо. Энэнь нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ байна.

Һуралсалай ажахынууд байгуулагдана

ЧИТА. (ТАСС). Хүдөө ажахын механизациин Мангутска училищиин дэргэдэ область соогоо түрүүшын һуралсалай ажахы байгуулагдаба. 1900 гектар газар, 200 толгой эбэртэ бодо мал, 100 гахай, 500 гаран хонин, 45 морин, трактор, комбайнууд болон бусад машинанууд тус ажахыда үгтэбэ. Хойто жэлдэ һурагшад полевой бүхы хүдэлмэри хэдэг болохо юм.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэриин ёһоор, иимэ ажахынууд 1957 ондо областьдохи механизациин бүхы училищинуудта байгуулагдаха юм.

Агнууриин үе эхилбэ

Уссуриин ой тайга саһаар хушагдажа, агнууриин үбэлэй үе эхилбэ. Приморьеын бүтүү шэрэнгитэ ой тайга соогуур хэрмэ, һолонго, шандага, харабтар шара зөөлэхэн ноонотой уссурийска енот агналга эхилээ. Ханхинама хүйтэндэшье заримдаа хүрэдэггүй хадаһаа урдадаг горхонуудай эрьеэр ангуушад халюу агнана.

Ондатра агнадаг районуудай тоо жэл ерэхэ бүри олошорно.

Сахалинай ой тайгын зүргэнүүдээр түрүүшынхеэ санаар ябажа агнадаг болоо. Мүнөө область дотор хамта дээрээ 500 гаран ангуушад олзоборилгодо гараа.

Зүүн Казахстанай 700 гаран ангуушад Алтайн ой тайгануудаар мүнөө ябажа байна. Гансал Лениногорско ой соогуур агнуури хэгшэд хэрмэнэй мянган арһа тушаагаа. Дүршэлтэй олон ангуушад халтар хара үнэгэ агнахаяа гараа.

(ТАСС).

Һаалишан Дугармаа

...Манай ерэхэдэ һаалишад үнеэдэйнгээ байрые сэбэрлэжэ, кормушканууд соо эхүүхэн хоншуун үнэртэй кукурузын силос хэжэ байба. Тэдэнэй дунда Дугармаа Нимаевае бэдэржэ олоходомнай, дунда зэргын нарин бэетэй, харабтар шарайтай, хори гарамгай наһанай һаалиша басаган ехэл шуумгайгаар үнеэдэйнгээ байра арилгажа, хуурай зөөлэхэн хохир зөөн дэбдижэ байба. Тиигэжэ һайнаа хэлсээд, һониноо хөөрэлдэһөөр байтарнай тэрэ иигэжэ хөөрэбэ:

— Үглөөдэр аймагайнгаа хүдөө ажахын выставкэдэ ошохоёо түхеэржэ, мүнөөдэр байра байдалаа һайса сэбэрлэжэрхихэ гэжэ бултадаа үглөөнһөө хойшо хүдэлмэрилжэ байнабди. Теэд амжалтамнай үшөөл ахирхан байна даа. Харин Москва город, ехын газарай выставкэдэ хабаадаха болотороо амжалта туйлажа шадаа һаа, одоол зохид бэлэй,—гэжэ хэлээд, нүхэд тээшээ хараад абана.

— Тон зүйтэй хэлэнэт. Теэд энэ зангаараа саашаа бүри оролдон ажаллабал, Москва город ошохотнай холо бэшэ даа,—гээд, бидэнэр һаалишанһаа аймагайнгаа выставкэдэ ошоходоо шэнэ жэлдэ үнеэн бүриһөө хэды литр һү һааха уялга абаха гэжэ байһан тухайнь асуубабди.

— 2000 литр һү һааха бэзэб — гээд, номгон дарууханаар харюусаа һэн.

Һаалишан Дугармаа бүри гүлмэр залуухан арбан табан наһатайһаа эхилэн, колхозойнгоо малажал дээрэ арбаад жэлэй турша соо хүдэлмэрилжэ, артель нютагайнгаа ашаг шэмэтэ адууһа мал үсхэлсэнэ. Тиихэ зуураа һаалишан Дугармаа ниитын мал харууһалгын хойноһоо үнэн сэхээр оролдожо, шадамар бэрхэ малшан байһанаа харуулаа юм.

Урдань тугалшанаар ажаллажа байхадань колхозой правлени Дугармае һаалишан болгоһон юм. Тэрэ жэлдээ нютагай үүлтэрэй һайжаруулагдажа байһан 12 үнеэдые даажа харууһалба. «Оролдолгын хүсөөр лэ ажал бүтэдэг» гэжэ хододоо сэдьхэжэ, һанажа ябадаг басаган үнеэдээ тобир таргаар ондо оруулаа, тус бүриһөөнь тугал абажа, эхэһээнь һалгаан түлжүүлээ һэн. Тиигээд хайшан гээл һаа, ехэ һү һаахые бүхы хаба шадалаараа оролдоо. Нэн түрүүндэ, ажалдаа зоотехническэ эрдэм ухаанай заабариие, түрүүшүүлэй ажалай арга дүршэл хэрэглээ юм. Дугармаагай һаалишан боложо ороходонь үнеэдые үдэртөө гурба дахин һаадаг байгаа. Энээниие үлүү аша туһатай бэшэ, харин ажал хүдэлмэриие ехэ болгоно, үдэртөө үнеэдые хоёр дахин һайнаар һаабал дээрэ гэжэ Дугармаа бодоо һэн.

Дугармаа үнеэдээ нэгэ хэмдэ эдеэлүүлдэг, уһалдаг болгожо, хэмшүүлээ юм. Тиигээд мүн нэгэ сагта үнеэн бүхэниие һаадаг байна. Үнеэдэй һаахынгаа урда тээ, һаажа байхадаа дэлэнгыень һайса нидхэржэ, эбилгэдэг һүүлшын тоһолиг һайхан һүнэй дууһатар шобторжо абадаг юм.

Һаалишан Дугармаагай хүдэлмэрилжэ байһан колхоздо малай эдихэ хоолой яһала элбэгжэжэ байһан тулада һаамхай үнеэдэй тэжээлэй нормо ехэ боложо байнхай.

— Үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүхэндэ үдэртөө 4 килограмм һайхан үбһэ, 10—15 килограмм силос хоёр дахин таһалжа үгэгшэ һэмди. Мүн солоомо хэршээд дабһатай, талхаар сайдамтуулһан халуун уһанда дэбтээжэ, элюулдэг байгаабди. Тиихэдэ һаалгадаг үедэнь шэргэтэрынь литр һүндэ 200 грамм хүртэсэтэйгээр концентрированнэ тэжээл үгэгшэ һэмди,—гэжэ һаалишан Дугармаа хэлээд, саашань урматайгаар иигэжэ нэмээнэ:—Мүнөө жэлдэ үнеэн бүхэндэ үбһэн, зелёнкошье ехэ хүртэхэ, ганса кукурузын силос 7 тонно хүртэнэ.

— Урдань гансал зундаа, хүхэ ногооной үедэ, үнеэнһээ һүн ехээр һаагдаха гэжэ һанадагшье, тиигээд үбэлдөө ехэ һү һааха аргагүйдэдэгшье байгаабди. Тиихэдэ шэмэтэ тэжээл байгаагүй. Харин мүнөө кукурузын силостэй, хүхэ зелёнкотой байгаа сагтаа үбэлдөөшье сагаан эдеэмнай элбэг дэлбэг байха даа, — гэжэ ехэл онобшотойхоноор харюусаад, — мүнөө малажалда хүдэлхэдэ алишье талаараа урма хэшээлтэй даа,—гэжэ һаалишан Дугармаа нэмээнэ. Теэд, тиимшьегүй яахаб даа. Хүдөө ажахые, тэрэ тоодо хамтын малажал эрид түргэн хүгжөөхэ, һү, нооһо, мяха ехээр абадаг болохо тухай парти, правительствынгаа табиһан зорилгые бүхы ажалшадтай хамта бэелүүлэлсэжэ ябаһан ажалша басаган омогорхонгүй яаха гээшэб!

Тиимэһээ партиин түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр урмашан зоригжоһон һаалишан Дугармаа үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1400 литр һү һааха уялгаяа үлүүлэн дүүргэжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрөө юм. Тиигэжэ үнгэрэгшэ жэлдэ нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө 1498 литр һү һаажа, колхозойнгоо һаалишадай мүрысөөндэ түрүүлээ һэн.

— Мүнөө жэлдэ колхознай бүхыдөө үнеэн бүриһөө минии нёдондо һааһанай зэргые һааха уялга абаа юм. Малажалай республиканска зүблөөндэ хабаадалсагшадай хандалгатай һая танилсажа, баярлабабди. Үбэлжэлгын үедэ һү һаалгаяа 2—2,5 дахин дээшэлүүлжэ, нёдондонойхидоо орходоо ажахын энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 500 литр һү ехээр һаая гэжэ түрүүшүүл уряална. Тиигээд би энэ жэлдэ яабашье үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һаахын түлөө оролдохоор шиидээб,—гэжэ һаалишан Дугармаа мэдүүлнэ.

Тиигэжэ ажалдаа жэшээ харуулан ябадаг, үнэн сэхэ һаалишан Дугармаа Нимаева Хориин аймагай «Улаан Одон» колхозой хүн зоной дунда ажал хэрэгээрээ хүндэтэй, түрүү хүнүүдэй нэгэн болонхой.

Ц. Дандаров, манай корреспондент.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Һаалишадай мүрысөө эмхидхэнэбди

Манай партийна организаци малай үбэлжэлгын үедэ малшадай болон һаалишадай дунда социалистическэ мүрысөө бүри үргэнөөр эмхидхэхэ гэжэ шиидэһэн байна. Һаалишан бүхэн үбэлжэлгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхэ, үбэлэй һарануудта һү һаалгые 2—2,5 дахин дээшэлүүлхэ гэһэн уялгануудые абаад, тэрэнээ бэелүүлхын түлөө оролдон ажаллана. Жэшээлхэдэ, колхозой центрдэхи гүүртын һаалишад, КПСС-эй гэшүүд М. Юмдылыкова, Б. Цыбикова гэгшэд үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һаахабди гэжэ шиидээ. Мүн һаалишад Г. Чимитова, М. Цымпилова, Е. Тушинова, Ц-М Рыгзенова болон бусад үнеэн бүриһөө 1300 литр һү һааха гэһэн уялгануудые абаад, ажаллажа байнхай.

Һаалишаднай абаһан уялгануудаа заатагүй дүүргэхэ гэжэ ехэхэн оролдолго гаргана. Тэдэнэй зоригтой ажалые харахадаа уялгануудаа сохом дүүргэхэ байһандань найдагдана.

Урда жэлнүүдтэ малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ гэжэ юрэнхыгөөр хөөрэлдөөд лэ, үбэлэй сагта һү ехээр һааха арга боломжонуудаа дан муугаар хэрэглэдэг байһамнай мүнөө элиржэ байна. Тэдэ алдуунуудаа хараадаа абажа, мүнөө манай малшад үбэлжэлгын эхилхэтэй хамта, һаамхай үнеэдтээ үбһэ, силос болон бусад тэжээл ехээр үгэдэг болоо. Жэшээнь, мүнөө һаамхай үнеэдтэ сүүдхэ соо 4 килограмм кукурузын силос, 2 килограмм буйлуулмал гурил, һайхан үбһэн, дабһан үгтэнэ.

Малай харууһа, эдеэлүүлгые һайжаруулһанай ашаар үнеэдһээ һү һаалга хараа байса дээшэлнэ.

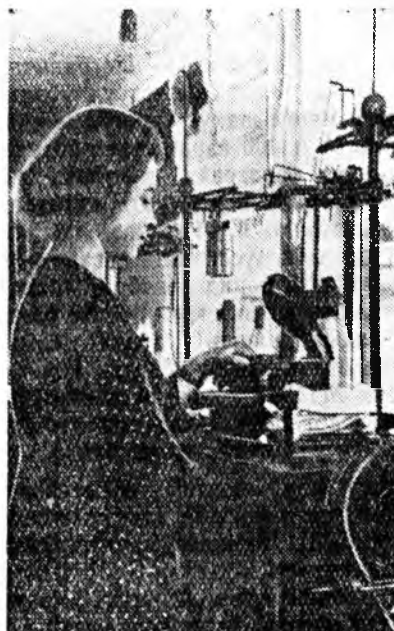
Һаалишадай абаһан уялгануудые саарһан дээрэ үлөөхэгүйн түлөө парторганизаци социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Һарадаа нэгэ дахин «Малшадай үдэр» үнгэргэжэ, мүрысөөнэй дүнгүүдые гарганабди. Һү һаалгые ехээр дээшэлүүлһэн һаалишадтаа шан үгэдэг, нэмэлтэ түлбэриинь саг соонь үгэдэг байнабди. Түрүүлжэ гараһан фермэдэ дамжуулгын Улаан туг барюулагдана. Түрүү ябаһан һаалишад ханын газетэдэ ба «Дайшалхы хуудаһануудта» бэшэгдэнэ.

Гадна, малшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулха зорилгоор партийна организаци агитаторнуудаа гүүртэ, отарануудта хубаарилан табяа. Манайда дүршэлтэй агитаторнууд олон. Тэдэнэр хөөрэлдөө эмхидхэхэдээ тэрэнээ малшадай үмэнэхи зорилгонуудтай нягтаар холбожо, нютагай ажабайдалһаа жэшээ баримтануудые хэрэглэдэг. Үбэлэй үедэ һү ехээр һааһан һаалишадта, мүн тугалнуудые һайнаар харууһалһан хүнүүдтэ үдэр бүри хэды ажалта үдэр, нэмэлтэ түлбэри үгтэхэб гэжэ агитаторнууд малшадта ойлгуулаа.

Мүнөө малажал дээрэ 18 коммунист ажаллажа байна. Партиин гэшүүд-һаалишад М. Юмдылыкова, Б. Асорова, Д. Ламаева, С. Дымбрылова болон бусад ажал хүдэлмэридөө һайнаар хандажа, партийна бэшэ нүхэдтөө ажалай үльгэр жэшээ харуулна, хүдэлмэридэнь туһалалсана.

Мүн малшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулха шухала байһан дээрэһээнь парторганизаци хоёр гүүртэ дээрэ культбазануудые түхеэрээ. Малшадай сүлөөтэй сагаа һайнаар, һониноор үнгэргэхэ, амарха, сэнгэхэ арга боломжонууд гүйсэд бии. Культбазануудта газетэ, журналнууд элбэг. Шатар, даам, домино, патефон, радиоприёмник бии. Һарадаа хоёр дахин кино харуулагдана, лекци, элидхэлнүүд эмхидхэгдэнэ. Партийна организаци малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ, һү һаалгые дээшэлүүлхэ тушаа мүн бусадшье хэмжээ абана.

П. Содбоев, Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

Улан-Удын «Кооператор комсомолец» артель үргэн хэрэглэлэй зүйлнүүдые ехээр гаргадаг болоо байнхай. Оймоһо нэхэгшэ Федосья Ивановна Павлуцкая үдэрэйнгөө нормо 140 — 150 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Павлуцкая ажаллажа байна.

А. Мантаевай фото.

Урмашуулгын шан

ВЛКСМ-эй Обком ба Бурмонкоопсоюзай правлени түмэрэй хаядаһа суглуулха талаар бүхэсоюзна комсомольско декаднигай үедэ хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэһэн ВЛКСМ-эй горком, райком, комсомольско эхин организаци ба һургуулинуудай коллективүүдые шагнахын тула тусгаар шан бии болгохо гэһэн тогтоол баталба.

Түмэрэй хаядаһа суглуулгаар эрхим эмхи зургаан ба коллективүүдые шагнахын тула 9 шан тогтоогдоо. Тэрэ тоодо 600 түхэригэй нэгэ шан, 400 түхэригэй—2 шан, 200 түхэригэй —6 шан тогтоогдобо.

Мүнөө һуратшанарай дунда энэ декадые һайнаар үнгэргэхын тула социалистическэ мүрысөөн дэлгэржэ байна.

Д. Колмаков.

Шулуугаар барилга хэгдэнэ

Зэдын аймагай колхозууд түрүүшынхеэ 1953 ондо шулуугаар барилга хэжэ эхилһэн байна. Тэрэнһээ хойшо энэ талаар нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Илангаяа байгша ондо аймагай колхозууд олон барилга хээ.

Энэ ажалдань колхозуудта МТС-үүд туһална. Жэшээлхэдэ, Үшөөтэйн МТС-эй механизаторнууд харьяата колхозуудтаа һайн туһаламжа үзүүлнэ. Тэдэнэр 3500 тонно таряанай багтаха 5 склад, 2000 толгой хонинной байха 2 байра, 140 толгой гахайн 1 байра, силосэй набтар 3 башни шулуугаар барилсаһан байна. Эдэ байранууд булта ашаглалгада үгтэнхэй. Мүн 15 худаг малтагдажа, ашаглалгада тушаагдаа.

К. Доржиев.

Хэрэгтэй эд бараагаарнь ажалшадые хангаха

(Сельпонуудай, тэрэнэй шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэнэрэй республиканска зүблөөнһөө)

Республикын эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн һаяхан Улан-Удэдэ болоо. Энэ зүблөөндэ сельпоое даагшанар, сельпонуудай шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэнэр хабаадалсаа. «Хүдөөдэ худалдаа наймаае һайжаруулха тухай» элидхэлые Бурмонкоопсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Танхаев хээ. Зүблөөндэ хабаадагшад үгэ хэлэхэдээ, хүдөө нютагуудтахи худалдаа наймаанай организацинуудта бии байһан ехэхэн дутагдалнуудые элирүүлээ.

ШУХАЛА ХЭРЭГТЭЙ ЭД БАРААН ЯАХАДАА ДУТАЛДАНАБ?

Аймпотребсоюзууд, сельпонууд болон магазинуудай буруу түсэб зохёоһон дээрэһээ олон зүйлэй эд бараан хүдөө нютагуудта нэгэ һаа—дутуугаар, үгышье һаа—үлүүгээр абаашагдана. Жэшээнь, Байкало-Кударада хэмһээ ехэ махорко абаашагдаа. Мүн энэ аймагта 74 тонно малай тэжээл эльгээгдээд, хаанашье абаашагдангүйгөөр аймпотребсоюзай базада хэбтэнэ. Хэдэ хэдэн аймагуудта хэмһээ ехээр абаашагдаһан, гүйсэгүй эд бараан наймаанда гарангүй, миин хэбтэнэ. Жэшээнь, Бичурын аймагта 1,9 миллион түхэригэй, Закаменда—2,5 миллион түхэригэй, Хоридо—1,3 миллион түхэригэй гүйсэгүй эд бараан бии. Магазинууд болон сельпонууд элдэб гүйсэгүй эд бараае ехээр абаһан дээрэһээ мүнгэ багатай болоо, ажалшадта шухала хэрэгтэй эд бараа асарха аргагүй болоно. Энээн тухайда Байкало-Кударын аймпотребсоюзай түрүүлэгшэ нүхэр Лексаков, Бурмонкоопсоюзай худалдаа наймаанай управлениин начальнигай орлогшо нүхэр Абросов хэлээ.

Бурмонкоопсоюзай базын, аймпотребсоюзай складуудта ажалшадта хэрэгтэй зарим эд бараанай яһала бии байбашье, саг соогоо хүдөө нютагуудта эльгээгдэнэгүй.

Яруунын аймагай Комсомольско сельпогой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Антонов үгэ хэлэхэдээ, иигэжэ мэдүүлээ:

— Малда эдюулхэ дабһанай Бурмонкоопсоюзай базада элбэг байбашье, Яруунын аймагта эльгээгдэнэгүй. Малшад, механизаторнуудта шухала хэрэгтэй үбэлэй хубсаһа (дэгэл, гутал, малгай) магазинуудта абаашагданагүй.

Ажалшадай ехээр хэрэглэдэг бүд (трико, ситец, сатин), мебель хүдөө нютагуудта тон багаар эльгээгдэнэ. Колхозуудта хэрэглэгдэдэг барилгын материалнууд (хадааһа, цемент) мүн лэ багаар абаашагдана. Эдэ дутагдалнууд тухайда Байкало-Кударын аймагай Красноярска сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Жилин, Хэжэнгын сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Коноваленко хэлээ.

МАГАЗИНУУД ЮУНДЭ ХААЛТАТАЙ БАЙДАГ БЭ?

Заиграйн аймагай Доодо-Илькын сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Убугунов, Түнхэнэй аймагай Хэрэнэй сельпогой түрүүлэгшэ нүхэр Домышев болон бусад зүблөөндэ үгэ хэлэхэдэ, дээрэ дурсагдаһан асуудалда тодорхойгоор тогтоо.

Аймпотребсоюзай, сельпонуудай складуудһаа магазинуудта эб бараа най сэхэ абаашагдадаг болохо наймаалагшадай ажал ехээр хүнгэр дэг. Гэхэ зуура, энэ түрүү арга олохон аймагуудта дэмжэгдэнэгүй. Иим арга хэрэглэжэ эхилээдүй аймагуута наймаалагшад магазинаа хаагаад, эд бараа асархаяа ошохо ба тай болоно.

Кадрнуудые һайса шалгангүйгөө ажалда абаһанай гэмээр олон наймаалагшад заахан лэ ажаллаа үрилтэ хэһэн болодог. Ти гэжэ магазинуудта шалгалта түргэ түргэн хэгдэжэ, магазиниин хаалтатай байдаг. Жэшээнь, Байкало-Кударын Дулан тосхоной магазин октябрь һарада 20 хоног хаалтатай байгаа. Кударын аймагай магазинууд хуряалгын үедэ мүн лэ удаа саг соо хаалгатай байһан юм.

Зарим харюусалгагүй наймаалагшад магазинаа саг соонь нээнгүй ажалшадые удаан саг соо хүлеэгэнэ гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

НАЙМААЕ КУЛЬТУРНААР ЭРХИЛДЭГ БОЛОХО

Хүдөө тосхонуудтахи олохон магазинуудай байра багатай, холодильнигууд болон бусад түхеэрэлгэнүүд дээр хомор байһан дээрэһээ наймаалагшад культурнаар наймаалха аргагүйдэнэ. Холодильник болон бусад түхеэрэлгэнүүдые бариха мүнгэ зөөри сельпонуудта үгтэдэггүй байна.

Санитарно-эпидемическэ станциин начальник нүхэр Котух зүблөөндэ үгэ хэлэхэдээ иигэжэ мэдүүлээ:

— Республикын олохон аймагуудтахи магазинууд болон чайнанууд ариг сэбэр сахигданагүй. Магазинай хүдэлмэрилэгшэд байра багатай, холодильниггүй дээрэһээ эдеэ хоол эд бараае (мылэ, мяха, сахар, керосин) зэргэлүүлжэ, нэгэ газарта наймаална. Боргойн совхозой чайнанда ороходо болошогүй муухай байдаг. Тэндэхи хүдэлмэрилэгшэд халаадгүйгөөр ажаллана. Эдеэ хоолынь муугаар бэлдэгдэнэ. Закаменай, Прибайкальска аймагуудтахи чайнанууд болон магазинууд мүн лэ иимэрхүү тулюур байдалтай.

ХҮМҮҮЖҮҮЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХА

Худалдаа наймаанай хүдэлмэридэ абтаһан залуу хүдэлмэрилэгшэдые саг үргэлжэ хүмүүжүүлхэ асуудалда зүблөөндэ хабаадагшад ехэ анхарал хандуулаа.

— Наймаалагшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин муугаар табигдаһан дээрэһээ зарим хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэй зөөри үрихэ, ажалшадые мэхэлхэ замда ородог байна. Энээнэй түлөө сельпогой, аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд бага бэшэ зэмэтэй байна, гэжэ БМАССР-эй Верховно Сүүдэй түрүүлэгшэ нүхэр Мункоев хэлэһэн үгэ соогоо онсолон тэмдэглээ. Наймаалагшадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе Сэлэнгын, Баунтын, Кяхтын аймпотребсоюзуудые даагшанар албан хойрогоор хүтэлбэрилнэ гэжэ зүблөөн дээрэ шүүмжэлэгдээ.

Республикын хүдөө нютагуудтахи худалдаа наймаашадта хандаһан хандалга зүблөөндэ хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаа.

Ажахын жэлэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэбэ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци малажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ анхаралаа табидаг болоо. Энээнэй ашаар малай харууһа, эдеэлүүлгэ һайжаржа байна. Малшадай байра байдал нилээд һайжаруулагдаа, хэһэн хүдэлмэринь урмашуулагдана. Малшад урматай зориттойгоор хүдэлдэг болоо, малай ашаг шэмэ дээшэлнэ.

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ һү абалга 278 мянган литрээр ехэ болоо. Үнеэн бүриһөө 1127 литр һүн һаагдаа гэхэ гү, али урда жэлэйхидэ орходоо үнеэн бүриһөө 175 литр ехэ һүн һаагдаа.

—Колхозой правлени, парторганизаци малажалаа тодорхойгоор хүтэлбэрилхэ ёһотой, — гэжэ коммунистнууд Ипатов, Колодина гэгшэд хэлэбэ. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Афанасьев, Гумпылов, Чернояровa гэгшэд малай фермэнүүдые кадрнуудаар бэхижүүлхэ, малшадай культурна эрилтые хангаха асуудал һулаар шиидхэдэг байна.

Һү, мяха, ноохо бүри ехээр абаха горьтойхон арга боломжонууд урдань хэрэглэтдээгүй байһан байна. Урда жэлнүүдтэ тэжээл дутамагаар бэлэдхэгдэдэг байгаа. Үбэлэй үедэ малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө оролдодоггүй, харин малаа үхүүлэнгүй ондо оруулаа һаа, хүрөө гэжэ тоолодог байһамнай ехэ буруу байгаа,—гэжэ коммунист Сахаров хэлээ.

— Фермэ дээрээ тусхай бригада эмхидхээ һаа, һайн байгаа. Иимэ бригада үбэл зунгүй барилга хэхэ, тэжээл бэлэдхэлсэхэ, малшадта туһалха ёһотой, — гэһэн һанамжа дурадхал тэрэ оруулаа.

Коммунистнууд суглаан дээрээ ажалай гаргашые хороожо, һү, мяха, ноохо химдаар абадаг болохо тушаа зүйтэй дурадхалнуудые оруулба. Зүгөөр правлени, парторганизаци энэ хэрэгтэ анхарал багаар табидаг байна. Иимэһээ дутэхэн газарта байһан үбһэ, солоомые тракторaар шэрэжэ, гарза ехээр гаргажа байхада, харин колхозой конюшни соо хэдэн мори унаа миин байжа байдаг.

Мүнөө колхозой малшад үбэлжэлгые эхилээд, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө оролдон ажаллана. Энэ үедэ парторганизаци малшадай дунда ехэ хүдэлмэри ябуулха аад, олон агитаторнууд юушье хэнэгүй, социалистическэ мүрысөөн зунайхиһаа һуладаад байнхай гэжэ коммунистнууд хэлээ.

Саашадаа ажахын шухала асуудалнуудые хаһа саг соонь партийна суглаан дээрэ табижа, зүбшэн хэлсэдэг, дутагдалнуудаа дары усадхадаг болохо тушаа коммунистнууд партбюродо эрилтэ хэбэ.

С. Климов.

Кяхтын аймаг.

Коммунистнуудай үүсхэл

Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци (секретаринь нүхэр Д. Дашиев) коммунистнуудай, мүн бүхы колхознигуудай эдэбхи хэшээлые дэбжээхэ зорилгоор һүүлэй үедэ ехэ ябуулга хэдэг болоо.

Мүнөө хабарай тарилгада бэлэдхэхэ саг ерэнхэй. Колхозой парторганизаци үрэһэ хаалгые ойрын сагта дүүргэхэ хэмжээ абана. Парторганизациин үүсхэлээр колхозой бүхы коммунистнууд һүниин сагта ток дээрэ ошожо, үрэһэнэй таряа сэбэрлээд, амбаарта хадагалха гэжэ шиидэһэн байна. Коммунистнуудай үүсхэлые комсомолецууд дэмжээ. Тиигээд 30 гаран коммунистнар, комсомолецууд ток дээрэ 4 һүни хүдэлжэ, 4 мянган центнер үрэһэнэй таряа сэбэрлээд, колхозойнгоо амбаарта хадагалба.

Комплексно бригадын бригадирнууд — коммунистнар Г. Норбоев, О. Нимаев, парторганизациин секретарь нүхэр Д. Дашиев, коммунист Д. Гуроракшеев, комсомолецууд Д. Аханов, Н. Батуева, Т. Базаров, С. Цыбенов болон бусад эрхим ажалай үльгэр жэшээ нүхэдтөө харуулба. Тэдэнэр зернопультаар, клейтоноор таряа сэбэрлэхэдээ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаа.

Коммунистнуудай һайшаалтай үүсхэл артелиин гэшүүдэй дунда ажалай шэнэ дэбжэлтэ гаргаба.

Б. Цыренов.

Элүүрые хамгаалгын хэрэгые һайжаруулха

Арадай элүүрые бүри һайнаар хамгаалдаг болохо, эмнэдэг, аргалдаг эмхи зургаануудай һэргылэлгын ажалые улам үргэдхэхэ, хүн зондо медицинскэ туһаламжа үшөө ехээр үзүүлхэ зорилгонуудые КПСС-эй XX съезд табиһан байна. Эдэнээ бэелүүлхэ гэжэ медицинскэ олон хүдэлмэрилэгшэд ехэ оролдолго гаргана.

Манай гүрэн арад зонойнгоо элүүрые хамгаалха хэрэгтэ жэл бүри ехэ мүнгэ зөөри һомолдог. Ороной городууд болон хүдөө нютагуудта элүүрые хамгаалдаг олон тоото эмхи зургаанууд бии юм. Научно-шэнжэлэлгын институдууд, кафедранууд болон клиникэнүүд олоор нээгдэнхэй.

Манай республикын медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй олонхинь үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Жэшээлхэдэ, паровозо-вагонно заводой, республиканска больницын, Баргажанай, Кяхтын аймагуудтахи больницануудай хүдэлмэрилэгшэд ажал хүдэлмэреэ һайнаар табижа, хүн зоной элүүрые хамгаалха эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулна. Эдэ больницануудта ороһон үбшэн хүнүүд элүүр болоод гарадаг. Врач нүхэд Белоусов, Раднаев, Бадмаева болон бусад ехэ дүршэл шадабаряа, эрдэм мэргэжэлээ арад зоной элүүрые хамгаалха хэрэгтэ зорюулна. Арюун нангин уялгадаа харюусалгатайгаар хандадаг эдэ түрүү врачууд улад зоной элүүр энхые бэхижүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, бусадта һайн һайхан жэшээ харуулна.

Арад зоной ажаллаха ба ажаһууха эрхэбайдалые улам һайжаруулхын тула манай республика дотор горьтой хүдэлмэри хэгдэнэ, ехэ мүнгэн табигдана.

Республика дотор зоной элүүрые хамгаалдаг эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ажал-ябуулгадаа зарим тэды амжалта туйлаа. Тиигэбэшье, тэдэнэй хүдэлмэридэнь нилээд олон дутагдалнууд бии. Үбшэн һэргылэн эмшэлдэг олохон эмхи зургаанууд хүдэлмэриингөө арга шадабариие үшөөл хүсэд дээшэлүүлнэгүй, мүнөө сагай эрилтын ёһоор ажалаа эмхидхэдэггүй байһаар. Медицинскэ зарим хүдэлмэрилэгшэд үбшэн хүнүүдтэ шэрүүнээр хандадаг, эрилтэнүүдыень хангадаггүй байха юм.

Мүн тэрэшэлэн уушханай ханяадан ба бусад хэжэг хамшагтай тэмсэхэ хэмжээ-ябуулга зарим аймагуудта хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Жэшээлэн хэлэбэл, Зэдын, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Курумканай, Иволгын аймагуудта элдэб халдабарита үбшэнэй үзэгдэһэн баримтанууд һүүлэй үедэ элирүүлэгдээ.

Медицинскэ туһаламжын муутаар эмхидхэгдэдэг дээрэһээ, үхибүүдэй дунда элдэб үбшэн дэлгэрһэн байха юм. Иимэ баримтанууд илангаяа Түнхэнэй, Сэлэнгын, Курумканай болон бусад зарим аймагуудта үзэгдэнэ. Үхибүүдэй үбшэлхэдэ, тэдэниие дары больницада оруулжа, түргэнөөр аргалхын орондо, асарха болихо, хэбэртэй болоо ехээр нобшордог байна. Иимэ ушарай Улан-Удэ городто үзэгдэдэгынь тон гэмшэлтэй.

Тэрээнһээ гадна, хүдөө нютагуудтахи медицинскэ эмхи зургаануудые бэрхэ хүдэлмэрилэгшэдөөр дүүрэн хангаагүй байдагнай мүн лэ болошогүй ябадал гээшэ. Мүнөө хүдөөдэхи олохон участкова больницанууд, амбулаторинуудта врачууд, медицинскэ дунда эрдэмтэй хүдэлмэрилэгшэд дутамаг байһаар.

Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ хүдэлмэри хангалтагүй байһан зандаа. БМАССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерство врачуудай мэргэжэл дээшэлүүлдэг институдаар дамжуулан медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые: илангаяа хирургнуудые, нервэ болон нюдэнэй үбшэн аргалдаг, рентгенээр харадаг мэргэжэлтэдые, лаборантнуудые олоор бэлэдхэхэ оролдолго гарганагүй.

Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй һаадгүй һайнаар хүдэлмэрилхэ таарамжатай зохид эрхэбайдал олон аймагуудта, мүн городуудташье хангагданагүй. Тэрээнһээ шалтагаалан, олон тиимэ хүдэлмэрилэгшэд ондоо тээшээ ошодог байха юм.

Республикын элүүрые хамгаалгын министерство, тэрэнэй нютагуудтахи органууд хото городуудта, хүдөө һуурин газарнуудта ариг сэбэрые сахилгын хэрэг улам һайжаруулха талаар мүртэй юумэ хэдэггүй байна. Ариг сэбэрые нарин наар сахиха тухай шанга эрилтэ коммунальна, эдеэ хоолой предприятинуудай урда табидаггүй хадань, элдэб үбшэн тарадаг. Паровозо-вагонно завод, сэмбын фабрика гэхэ мэтын предприятинуудай мэдэлдэ үгтэһэн зэр зэмсэгүүд, шорой шохой сэбэрлэдэг, зөөдэг юумэнүүд хүсэд хэрэглэгдэнэгүй. Мяханай комбинадай цехүүд бог буртагаа Үдэ гол худар адхажа, зундаа голой уһа бузарладаг байгаа.

Санитарно-гэгээрэлэй хүдэлмэри, илангаяа хүдөө нютатуудта һулаар ябуулагдана. Советскэ правительствын заабаряар аша туһа ехэтэй, оньһон нарин түхеэрэлгэнүүд, элдэб аппарадууд олоор үйлэдбэрилэгдэн гаргагдажа, медицинскэ эмхи зургаануудые тэдээгээр дутамаггүйгөөр хангана. Теэд эдэнээ үшөөл дүүрэн хэрэглэжэ шаданагүйбди. Хүдөө нютагуудтахи медицинскэ эмхи зургаануудһаа байтагай, мүн городтошье эдэ түхеэрэлгэнүүдые хүсэд ашагтай туһатайгаар хэрэглэдэггүй байха юм. Улан-Удэ городто хэдэн олон түхеэрэлгэнүүдэй удаан саг соо хэрэглэгдэнгүй хэбтэһэн ябадал элирүүлэгдээ.

Хүдөөгэй медицинскэ олохон эмхи зургаанууд рентгенэй түхеэрэлгээр бүрин хангагдаадүй байһаар. Олохон рентген-кабинедүүд тусхай мэргэжэлтэй врачуудгүй дээрэһээ, нээгдэдэггүй ушаршье бии.

Эм буйлуулан наймаалдаг эмхи зургаануудай (аптекэнүүдэй) хүдэлмэрилэгшэд медикаментаар хангалгые заримдаа таһалдуулдаг байна. Глюкоза, кодеин, йод, элдэб кислотанууд зарим аптекэнүүдтэ байдаггүй. Бурят-Монголой аптекэнүүдэй главна управлениин хүтэлбэрилэгшэд эмэй шэнэ зүйлнүүдые асаруулжа, аптекэнүүдтээ байлгахын орондо, «тиимэ эм байхагүй» гэжэ харюусахыел мэдэдэг. Аптекын зарим хүдэлмэрилэгшэд ажал хүдэлмэридөө культура гээшые сахидаггүй байха юм.

Бурят-Монголой АССР-эй Элүүрые хамгаалдаг министерство, медикаментнуудые худалдан абахын, үбшэн хүнүүдые эмнэхын тула гүрэнэй бюджедээр хараалагдаһан мүнгэн зөөриие зүбөөр, үрэтэйгөөр гаргашалгада анхарал багаар табина. 1956 оной тэнһээ урагша манай городуудай аптекэнүүд 74,9 мянган түхэригэй медикамент, хүдөө нютагуудай аптекэнүүд аяар 13 мянган түхэригэй эм худалдажа абаагүй байшоо. Үбшэлһэн хүнүүдые хоолуулхын тула бюджедээр хараалагдаһан 200 мянга шахуу түхэриг ашаглагдаадүй үлэжэ байнхай. Медицинскэ олохон эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд мүнгөө буруугаар гаргашалжа, мүнгэн сангай гурим журамые эбдэдэг ушар үзэгдэнэ.

Республикын Минздравай харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудаар ябажа, туһа хүргэхын орондо, саарһан захиралта үгэлгөөр сагаа барадаг байха юм. Үнгэрэгшэ 1955 ондо тус министерствын зүгһөө 4 мянган шахуу элдэб захиралтанууд, заабаринууд бэшэтдэһэн һаа, энэ жэлэй 8 һара соо 2 мянга үлүүтэй бэшэгүүд эльгээгдэһэн байба. Эдэ баримтанууд юу харуулнаб? Минздравай хүтэлбэрилэгшэдэй үшөөл албан хойрогоор, обор нобшоор ажалладагые, саарһан хүтэлбэридэ мүнөө хүрэтэр этигэдэг байһыень элеэр харуулна бшуу.

Эмнэлгын эмхи зургаануудай үшөөл муугаар хүдэлмэрилдэг ушарһаа, ажалшадай, илангаяа үбшэн хүнүүдэй зүгһөө олон гомдолнууд, мэдүүлгэнүүд Элүүрые хамгаалгын министерстводэ, партийна ба советскэ организацинуудта ороно. Жэшээлхэдэ, 1955 он дотор Элүүрые хамгаалгын министерстводэ 147 гомдол, 573 мэдүүлгэ ороһон аад, энэ жэлэй 8 һарын турша соо 110 гомдол, 450 мэдүүлгэ ороһон байна. Теэд тус министерствын зарим хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд эдэ мэдүүлгэнүүд, гомдолнуудые саг дары хаража үзэхэ, шууд хэмжээ абахын орондо, тэдэниие удаан баридаг, зүб харюу үгэдэггүй байха юм. Тэрээнһээ гадна, Минздравай хүтэлбэрилэгшэд партийна ба советскэ дээдэ органуудай тогтоол, заабаринуудай дүүргэлтые нарин наар хинадаггүй, һанаа амар һуудаг болонхой.

Арад зоной элүүрые хамгаалха хүдэлмэридэхи эдэ дутагдалнууд юу харуулнаб гэхэдэ, министр нүхэр Боянова, тэрэнэй орлогшонор медицинскэ хүдэлмэри эрид шууд һайжаруулхын тула ехэ оролдолго гаргадаггүй байна. Мүн баһа аймагуудай, сельскэ ба сомоной Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй зүгһөө нютагуудтахи элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудта багаар туһалдаг, хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилдэг байһыень гэршэлнэ. Хүдөөгэй багахан больницануудай, фельдшерскэ пунктнуудай һайнаар хүдэлмэрилхэ зохид эрхэбайдал хангагданагүй. Хориин аймагай «Улаан Одон» колхоздохи, Баянгол нютагтахи фельдшерскэ пунктнууд үшөө байрагүй байһан зандаа. Хэжэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи пунктын фельдшер үбшэн хүнүүдые өөрынгөө байрада оруулжа үзэдэг байха юм.

Хүдөө нютагуудай медицинскэ эмхи зургаануудта, зорюулжа һомологдоһон мүнгэн саг соогоо үгтэдэггүй, салин хүлһыень удаан баридаг ушарнууд олон үзэгдэнэ. «Бурмонголстрой» трест, «Забайкаллес» комбинат, мүн Зэдын комбинат гэхэ мэтын организацинууд медицинскэ эмхи зургаануудай орохо гэрнүүдые барижа эхилһэн болобошье, хүндэгүй элдэб шалтагаан дурдаад, али болохоор удааруулна. Гэхэ зуура, республикын Элүүрые хамгаалгын министерство, аймгорсоведүүдэй гүйсэдкомууд энээниие мэдэбшье, хэмжээ абадаггүйнь гэмшэлтэй юм.

Элүүрые хамгаалдаг эмхи зургаанууд, нютагай Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд санитарно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие хаа хаанагүй эрид һайжаруулжа, мүнөө сагай эрилтын ёһоор табиха зэргэтэй. Манай республикын медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд арад зониие элүүр энхэ, ута наһатай, удаан жаргалтай байлгаха арюун һайхан уялгаяа хүндэтэйгөөр дүүргэхэнь лабтай.

М. ХАБАЛОВ, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хэрэгүүдые эрхилэгшэ.

ЭКОНОМИЧЕСКА ТЕМЭДЭ

Зүгы барихада ехэ туһатай

...ушын аймагай Молотовой нэ-...тэ колхоздо 1948 оноһоо хойшо ...үсхэбэрилэгдэнэ. Гэбэшье, зүгы ...доход оруулнагүй, тэдээнние ...а байһанай үлүү гэһэн һа-...й үедэ правлениин зарим ...дэй дунда тараннхай. Энэ асуу-...правлениин заседани дээрэ харала-...жа үзэгдэһэн байха. Молото-...тэ колхоз баяншье һаа, ...таяа, халтар хара үнеэгэ үсхэ-...э гэхэ мэтын асуудалнуудые ...а, али бүхы талаһаань харалха ...индэхэ ёһотой-гэжэ һанагда-... зүгы үсхэбэрилгые экономи-...лаар али бүхы талаарнь шэн-..., мёдой өөрынь үнье тооложо ...хэрэгтэй.

...им хүнүүд зүгыһөө гансал мёд ...гэжэ һанадаг юм. Энэ хадаа ...ы сэгнэһэнтэй адлишуу. Гэхэ-...хамта, хонин ганса ноохо үгэдэг-...харин мяхаар, арһаар, түлөө-...олзо оруулна. Энээн ...зүгы ганса мёдоор олзо ...ша бэшэ, мүн воскоор, шэнэ ...үгынүүдээр, мервагаар олзо оруулна. Энээн ... Тиихэдэ зүгы мүн тоһо сүү-...ябахада ургамалнуудые ...ыдонь үрэжүүлдэгынь мэдээжэ.

...отовой нэрэмжэтэ колхозой ...н пасека энэ жэлдэ бүхы дээрээ ... центнер мёд, 30 килограмм ...зүгын 10 шэнэ бүлэ үгэһэн бай-... Иигээд зүгы үсхэбэрилхэдэ хэ-...ролдоһон ажал харюулагдана ...ы гү гэжэ хаража үзэе. Зүгыһөө ...аг ашаг шэмын өөрынь үнье ...хын түлөө воск, шэнэ бүлэ зү-...дые мёдой единицэдэ оруул-... килограмм товарна воск 5 ки-...амм мёдтой, 1 бүлэ зүгы 30 ки-...амм мёдтой тэнтэй байдаг юм. ...эдэ колхоз 1 килограмм мёдые 16 түхэригтэ гэжэ сэн тогтоонхой. Харин эндэ зүгынүүдэй ургамалнуудые үрэжүүлжэ, ямар ехэ туһа хэ-һэниинь хараадаа абанагүйбди. Гэхэ-тэй хамта энэ хадаа үнэн дээрээ зү-гын оруулдаг олзо доходой нэгэн бо-лохо ушартай байна. Энээние холо-шье ошолгүй, тус колхозой жэшээ дээрэһээ харуулжа боломоор. 2—3 жэлэй саана колхозой гречихэ орой ургадаггүй, хосордог байгаа; жэл бүхэндэ хэдэн мянганай хүрэнгэ хэ-сордог байгаа. Энэ жэлдэ тус куль-турые зүгыгөөр үрэжүүлһэнэй ашаар гречихэ урганан, хэрэгтэй хүрэнгэ хаагдаһан байна.

Зүгын ажал МТС-тэй холбоотой бэшэ. Тиимэһээ МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натура түлбэри гү, али бусад мүнгэн гаргаша үгы байна. Зүгөөрхэн лэ зүгын хоолдо гэжэ килограммдаа 12,7 түхэригөөр центнер сахар абта-һан байгаа. Гэбэшье, орондонь 1,07 центнер мёд килограммай 16 түхэригөөр сельподо оруулагдаһан байна; эндэ 412 түхэригөөр үлүү га-рана. Зүгын гэрнүүдые дулаалха ма-териалһууд—11 һэсы, 14 хүбэн но-душка гэхэ мэтэдэ, дээдэ захынь бэ-рихэдэ, 400 түхэриг гаргашалагда-һан байгаа. Тэдэ энээние гаргаша-да тоолоногүйбди: орондонь үлүү гаргаша 442 түхэриг байна.

Материальна гаргаша хамта дээ-рээ 21.120 түхэригэй болохо. Энэ ха-даа 1955 ондо үбэлжэлгэдэ үлөөһэн 55 бүлэ зүгын хоол—13,2 центнер, мёд (энэ тооһоо 1,07 центнерыень сахар болгогдоһон байгаа) болоно. Омшаник болоод зүгын ажалай хэ-рэгсэлэй бусад гаргаша мүнгэн дээ-рэ гаргахада 1000 түхэригэй болоно.

Иигээд байхадаа мёдой өөрынь үнье гаргаха аргатай болонобди.

Тиихэлээрээ нэгэ центнер мёдой,

	Хэмжэлгын единицэ	Валова продукци: Хамта тоогоороо	Мёдойнгоо единицээр	%	(Гаргаша түхэригөөр): Ажалта үдэрэй	Мүнгэ зөөриин	Бусад элдэб гаргаша	Хамта	Өөрынь үнэ (түхэриг, мүнгэ)
	кг.	1428	1428	76	6843,5	16063,9	760.4	23667,8	16—57
	кг.	30	150	8	718,8	1685,4	79,9	2484,1	82—80
...э бүлэ	бүлэ	10	300	16	1437,7	3370,7	159,7	4968,1	496—81
...а.	—	—	1878	100	9000	21120	1000	31120	—

...ын өөрынь үнэ тогтоогдомол сэн-...дээшэ болоно гэжэ таблицаһаа болоно. Иигээд байхадаа зүгы ...оруулнагүй гэжэ правлениин ...гэшүүдэй һанагша зүйтэйшье ...гү гээд даб дээрэ һанагдана. ...тэй хамта, продукциин өөрынь ...гаргажа үзэлгэ хадаа ...нэгэн хүдөө ажахын һалба-...олзотой гү, али олзогүй бай-...ганса элирүүлдэг бэшэ, харин ...һалбариин яахадаа олзотой ба ...гүй байһые элирүүлдэг байна ...һануулха хэрэгтэй. Эндэшье ...лэ тиимэ байха ёһотой. Мёдой ...нь үнэ пасекын бүхы жэлэй ...лай дүн харуулна.

...шөө саашань хаража үзэхөөр. ...рэгшэ үбэлжэлгын үедэ 55 бүлэ ...эдэ 21120 мянган түхэригэй мёд ...гдэһэн байгаа гээ һэмди. Зүгы-...ые хабар байраһаань гаргахада ...бүлэ үхэһэн, һулараһан байгаа гэ-...эндэ нэмэе. Энэ 20 бүлэ өөрын-...хубита хоол эдижэ, 7680 түхэри-...гансал гаргаша хээ. Энээние ха-...аа абажа, мёдой өөрынь үнье гаргаад үзэхэдэ, килограмм мёд 12 түхэриг 48 мүнгэтэ, килограмм воск 62 түхэриг 37 мүнгэтэ, зүгын нэгэ шэнэ бүлэ 374 түхэриг 24 мүнгэтэ болоно. Тиихэлээрээ тогтоогдомол сэнгээр бодоходо, мёдой, воскын өөрынь үнэ бага боложо, хэһэн хү-дэлмэри харюулагдана, зүгы үсхэ-бэрилгэ олзотой гэжэ элирнэ бшуу.

Зүгы олзо оруулнагүй, тэдээнние барижа байһанай үлүү гэһэн һанал хадаа яаража, һайнаар бодожо үзэн-гүй абтагдаһан буруу һанал болоно. Зүгые зүб мүрөөр ашаглаад, һай-наар харууһалаад байбал энэ һал-бари олзотой гэжэ экономическа та-лаарнь шэнжэлгэ тон элеэр харуул-жа үгэнэ. 20 бүлэ зүгын үхэлгэ ха-даа мёдой өөрынь үнье үргэһэн гол шалтагаан болоно; тиимэһээ муу ажал продуктын өөрынь үнье дээ-шэлүүлнэ.

Тиимэһээ Молотовой нэрэмжэтэ, мүн манай республикын бусадшье олон колхозуудта зүгы үсхэбэрилгэ олзо доходтой, аша туһатай байна.

Э. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Жэлэйнгээ үйлэдбэриин даабарииe болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөн Улан-Удын сэмбын фабрикын хүдэлмэришэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрээ. Сэмбэ нэхэдэг цехын ниидхэ оройгшо Мазима Мухамедовна Арасланова социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлэн, үдэрэйнгөө нормо 150—160 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Арасланова. А. Мантаевай фото.

Залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха

(ВЛКСМ-эй Улан-Удын городской районой XXVI конференциһээ)

ВЛКСМ-эй Улан-Удын городской районой XXVI конференци һаяхан боложо, райкомой тоосоото элидхэлые тэрэнэй секретарь нүхэр Решетюк хэбэ. Конференциин тоосоото элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн делегадууд комсомольско организацинуудай болон районно комитедэй хүдэлмэринүүдтэхи дутуу дундануудые шангаар шүүмжэлээ.

Республикымнай томохон предприятинуудай нэгэн — механизированнэ шэлэй, судна бүтээлгын, «Механлит» заводуудай, Кировэй, «Красный Восток» гэжэ олзоборилгын артельнүүдэй болон бусад комсомольско организацинууд залуушуулай дунда ниитэ-политическэ ойлгууламжын хүдэлмэри муугаар ябуулна. Залуу үетэниие комсомолой гэшүүндэ үсөөнөөр абана гэжэ элидхэл соо шүүмжэлэгдэбэ. Мүн эдэ организацинуудай секретарьнар залуушуултай нягта холбоогүйгөөр тоосоото үе соо хүдэлмэрилжэ гараа. Кировэй нэрэмжэтэ олзоборилгын артелиин комсомольско организациин секретарь нүхэр Ерохина даалгабаридаа тон харюусалгагүйгөөр хандана, хэтэрхэдээ, комсомолойнгоо гэшүүдтэй хөөрэлдэдэгшьегүй, ВЛКСМ-эй райком нүхэр Ерохинагай иимэ муугаар, хайша хэрэгээр ажаллажа байһыень мэдэбэшье һаа, тэрээнһээ эрилтэ хээгүй байшоо. Тэрэшэлэн механизированнэ шэлэй, «Механлит» заводуудай комсомольско организацинуудта тоосоото үе соо секретарьнуудаар хүдэлмэрилһэн нүхэд Мараткaнова, Казанцев гэгшэд болошогүй муугаар ажаллаһан байна.

Районой комсомолецуудай болон залуушуулай дунда ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Залуушуул комсомолой гэшүүндэ үсөөнөөр абтана. Баримта болгон судна заһабарилгын заводые абаад үзэе. Эндэ 300 гаран залуушуул бии. Теэд, комсомольско организацидань оройдоо зуу хүрэхэгүй гэшүүд тоологдоно.

Мүн тэрэшэлэн механизированнэ шэлэй заводто энэ талаар бүришье муу гэжэ үгэ хэлэһэн делегадууд шүүмжэлбэ,

Дүрбэдэхи дунда һургуулиһаа конференциин делегат боложо ерэһэн һурагша Очиржапова үгэ хэлэхэ зуураа иигэжэ мэдүүлээ:

— ВЛКСМ-эй райкомой хүтэлбэрилэгшэд залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ һаналаа багаар табина. Ушар юуб гэхэдэ, һургуулиин һурагшадай дунда һуралсалай журам эбдэхэ, тамхи татаха ушарнууд үзэгдэһөөр. Энээнһээ боложо һургуулиин, комсомолой гэшүүнэй журам муудана, тиигэжэ организациин нэрэ хүндые гутаана. Хэнэймнайшье мэдэһээр мүнөө һургуули бүхэндэ политехническэ һуралсал эмхидхэгдэнхэй. Теэд энээн тушаа ВЛКСМ-эй райком һаналаа багаар табина. Манай һургуулиие «Забайкаллес» комбинат махоркын фабрика хоёр шефтэ абаһаар үнинэй аад, мүртэй туһаламжа үзүүлнэгүй.

— Тоосоото үе соо ВЛКСМ-эй райкомой шалгалтын комисси өөдтэй юумэ хээгүй, — гэжэ делегат Костриков хэлэбэ.—Комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Кондратович комсомольско организацинуудаар үсөөн ябадаг, тэдэнэртэ туһаламжа үзүүлдэггүй гэбэ.

Районно комитет предприяти, эмхи зургаануудай комсомольско организацинуудаар, мүн залуушуулай ажабайдалаар һонирходоггүй, тэдэнэй байра байдалые ошожо харадаггүй. Залуушуулай дунда лекци, элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые тон үсөөнөөр үнгэргэнэ, — гэжэ үгэ хэлэһэн делегадууд нүхэд Налётов, Якубов, Охотина, Тимофеева, Нимаева, Токтонов, Санданова, Артемченко болон бусад хэлээ.

Конференци дээрэ КПСС-эй городской райкомой секретарь нүхэр С. Бадмацыренов үгэ хэлээ.

ВЛКСМ-эй райкомой секретарьнуудаар нүхэд Г. Т. Журавлёв, У. А. Балханова гэгшэд һунгагдаа.

КРИТИКЭ БА БИБЛИОГРАФИ

„Манай дуунууд" тухай

Манай республикын композиторнуудай тон һүүлэй шэнэ үеын дуунуудай суглуулбари—«Манай дуунууд» (хүгжэмэйнь редактор Д. Аюшеев, литературна редактор Б. Санжин) хэблэгдэн гараа.

Энээнэй урда хэблэгдэн гараһан дуунуудай номуудтай жэшээлэе һаамнай, энэ суглуулбари соо ехэнхидээ уран найруулгатай, удха һайнтай дуунууд оруулагдаһаниинь һайшаамаар. Юундэб гэхэдэ, манай республикын композиторнууд дуу, хүгжэм бэшэхэ онол мэргэжэлээ һүүлэй үедэ улам һайжаруулаа. Эдэнэр арад зоной дууладаг дуунуудай барагдашагүй баялигые өөһэдынгөө зохёолой үндэһэн болгохын тула хүдөө нютагуудаар ябадаг болонхой.

«Манай дуунууд» олон темэтэйгээр бэшэгдэнхэй. Энэнь ехэл һайшаалтай байна. Советскэ Союзай Коммунистическэ парти тухай (хоёр дуун), хани барисаан, эб найрамдал тухай, социалистическэ ажахы тухай, мүн лирическэ дуунууд бии.

«Коммунистическэ парти тухай дуун» (үгэнь Ц. Жимбиевэй, хүгжэмынь Д. Аюшеевэй) уран найруулгатайгаар, хурса удхатайгаар зохёогдонхой. Энэ дуун маршын темптэйгээр, һүр жабхалантайгаар дуулагдана. Түрүүшын бадагынь иигээд эхилнэ:

Үүрэй сайхадань үер толониинь
Үргэн Байгалай үбсүү шэмэнхэй.
Уужам нютагай колхоз бүхэниинь
Үнэр баянаар һуудаг гэлсэнхэй.

Мүн энэ дуунаймнай дабталга бүришье һаа зориг бадаруулма, гоё һайнаар дуулагдана:

Жабхалантай,
Жаргалтай
Хүхюун байдалнай хүгжэн
һалбараа.

Хүн зомнай урганал,
Хододоо иланал,
Коммунистическэ партиин ашаар!

«Манай дуунууд» соо социалистическэ хүдөө ажахыда, колхоз, совхоздо боложо байгаа асари ехэ хубилалтанууд тухай, тэдэниие бэелүүлжэ байһан хүнүүд тухай ирагуу һайхан, үнэн сэдьхэлэй дуунууд олон.

«Шэнэ газарта зорихомнай», «Агроном хүбүүн ерэбэл даа» (үгэнь Ч. Намжиловай, хүгжэмынь Д. Аюшеевэй) гэжэ дуунууд соо манай залуушуулай габшагайгаар ажаллаха дура хүсэл, советскэ патриотизм тон зүбөөр харуулагдаһанхай. «Шэнэ газарта зорихомнай» гээшыень хараад үзэе.

Агта булад моридойнгоо
Амынь залаад гарахамнай,
Ага, Борьёо, Түгэнынгөө
Арьбан талынь зорихомнай.
Дабталга.
Хани нүхэд,
Халуун баяраар
Харгы замда мордоёы.
Хамтын хүсөөр,
Хатуу зоригоор
Партиин захяа дүүргэеы.
Шэнэ, шэнэ газарайнгаа
Шэмэ хабынь үзэхэмнай.
Шэлдэн хүрьһэ хахалангаа
Шэнисээ тарихамнай
Дабталга.
Залуу манай зүрхэн согтой,
Залгаа хүхюун ябахабди,
Залгаа хүхюун ябаа сагтаа
Замай хүнды дабахабди.
Дабталга.

Энэ дуун түргэнөөр аад, хүхюутэйгээр дуулагдаха хүгжэмтэй. Энээние өөһэдөөшье дуулаһан, радиогооршье шагнаһан байнабди. Ехэл зохид, һайхан даа—энэ дуун! «Хүдөөдэ мэргэжэлээ харуулаад байна» (үгэнь Ч. Гениновэй, хүгжэмынь Ж. Батуевай) гэжэ дуун оройдоо гурбан бадагһаа бүрилдэһэншье һаа, зохидоор бэшэгдэнхэй.

Суглуулбари соо оруулагдаһан инаг дуранай, лирическэ дуунуудһаа «Харгы зам» (үгэнь Г. Чимитовэй, хүгжэмынь Б. Ямпиловай), «Гуниг дуун» (үгэнь Х. Намсараевай, хүгжэмынь Б. Ямпиловай) гэдэгүүд яһала болохотой гэжэ һанагдана.

Дэлхэйн арадуудай амгалан ажабайдалай аша туһада зорюулагдаһан, «Эб найрамдалай түлөө» (үгэнь Д. Жалсараевай, хүгжэмынь (Ж. Батуевай) дуун бии. Тэрэнэй нэгэ бадаг иигэжэ эхилнэ:

Түрэл коммунис партиие даганхай
Түргэлөөд, зэргэлээд дабшанабди.
Газар бүхэниие галдахаар һэдэнхэй
Галзуутан дайсадта захинабди.
Үхэл тахал тараагшады
Үхээрэй нүхэн угтахал.
Эблэрэн нэгэдээ арадууд
Эб найрамдалай түлөө!

Теэд энэ суглуулбари соо хоёр дутагдал бии гэжэ һанагдана: Тэрэнэй нэгэниинь—удхагүй хооһон үгэнүүдые олоор хэрэглэһэн, хоёрдохинь—найруулгада хайша хэрэгээр хандаһан байна. Жэшээлхэдэ, «Парти тухай» дуун (үгэнь Д. Жалсараевай) барагхан дуун болоһон аад, дабталгань даншье хүндэ үгэнүүдээр бэшэгдэнхэй. Тиимэһээ үгэнүүдыень хэлэхэдэ, илангаяа дуулахада бэрхэтэй байна. Энэ дуун соо «парти» гэжэ үгэ аяар дүрбэ дахин дабтагданхай, тэрэ мүртөө «партиин», «партияа», «партидаа» гэжэ хэлэгдэнэ:

Партиингаа һургаалаар хүсэтэйбди,
Партиингаа анхаралаар
жаргалтайбди,
Партияа энхэрэн даганхайбди,
Партидаа этигэн ябанабди.

Тиихэдэ Ч. Гениновэй «Минии дуратай комбайнер» гэжэ дуун найруулгын талаар мүн лэ иимэрхүү дутагдалтай: «Байн» гэжэ үгые аяар 6 дахин дабтажа, «бархиртарнь» бараад рифмэ болгоно.

«Дуратайб гэжэ хэлыш даа» (үгэнь Д. Жалсараевай) гэһэн дуун тоншье юрэнхы үгэнүүдээр» хатиилжархинхай». Тэрээн соонь иигэжэ бэшэгдэнхэй:

Колхозой баясхалан нуга дээрэ
Косилкаар үбһэеэ сабшахадаа—
Дабталга.
Дуугай ходо бү ябыш,
Дуратайб гэжэ хэлыш даа.
Дуугай ходо һуунхаар
Дуратайб гэжэ хэлыш даа.
Хоюулан бидэнэр мүрысөөндэ
Хүршэхэн хүбүүдээ илахадаа—
Дабталга.
Дугаагай сахариг ханхинуулан
Дуулалдан бригада бусахадаа—
Дабталга:
Хүхюутэй басагад хүбүүдээрээ
Хүгжэмтэ ёохороо хатархадаа—
Дабталга.
Арюухан мүшэдэй гэрэл доро
Агаарай аажамда амархадаа—
Дабталга.

«Манай дуунууд» тухай бидэнэй ажаглалта энээгээр дүүрэбэ. Зүгөөр, хүндэтэ шахтёрнууд, түмэрзамшад, советскэ интеллигенци, һурагшад-пионернүүд тухай дуунуудые эндэ оруулаагүйнь гэмшэлтэй.

Е. Цыденов.
А. Мангатханов.

Түнхэнэй түрүү комбайнёр

...густ һарын аажам дулаан үдэр. ...фетнэ жаткын ехэ ехээр шэдэ-...һэн таряа хуряажа ябаһан ...линец—6» комбайн арай арай ...ггүй, хүндыгөөр дунгинан, ар-...наар урагшаа ябана.

...шэ гарамгай. наһанай, зөөлэн ...н шарайтай комбайнер Дамнин ...киевич Истаев тэрэ үедэ ком-...айнгаа нэгэдэхи, хоёрдохи хиид-...эй хабтагайнуудые доошонь та-..., хоёрдохи хиидхүүрэй хашар-...решетогой забһарые ехэ болго-...комбайн дээрэһээн гүйжэ буу-... нэгэдэхи хиидхүүрэй вентиля-...й үлеэлгые ехэ бага болгодог ...агайе заһаад, солоомын бухал-...хэдэн ороохо оложо асарба.

...Балдан, харал даа! Таряамнай ...оо үлеэгдэжэ байнал. Яажа ...ииие болюулалтайб? — гэжэ ...нин Шагжиевич штурвалда бай-... Балдан Астуновһоо асууна. ...эдэнь Балдан мэдэхэ, ойлгохо ...энэйнгээ дууһан заһагдаад бай-..., юушье хэлэхэ аргагүй боложо, ...:—комбайнаа байлгажа, шал-...аниень бэдэрэе,—гэбэ.

...Зүб, тиихэл болообди, нормоёо ...эхэмнай гэжэ, таряа гээхэгүй-... Би мүнөө МТС-тэй рацяар хөө-...рэхэм,—гэжэ Дамнин Шагжие-...хэлээд, комбайн трактор хоёроо ...таба. Энэ үедэ Булганинай нэ-...тэ колхозой поли дээгүүр яба-... МТС-эй главна инженер Ми-... Иванович Астраханцев, главна ...ном Дмитрий Николаевич Лу-...ев гэгшэд бишыхан «ГАЗ-69» ...наар тэдэнэй хажууда хүрэжэ ...

...Зай, юун болооб, юундэ бай-...?—гэжэ инженер агроном хоё-...зэргэ асуухада, Дамнин Шагжиевич ушар мүрөө хэлээд үгэнэ.

Михаил Иванович хоёрдохи хиидхүүрэй хаалга нээмсээрээ:

— Яахадаа нэгэ пикерээ абажархёо гээшэбта, һаалта хээ гү? — гэжэ дүтэ байһан штурвальнаһаа һурана.

Д. Истаев.

— Үнтэлэгтэй, нойтон солоомо эдэ пикернүүдтэ орёолдожо, голыень хуха нуга татажа, урагшамнай ябуулаагүй. Нэгэ пикерынь Дамнин Шагжиевичын абажа хаяһанһаа хойшо нүгөө пикертэмнай солоомо орёолдохоёо болёо, — гэжэ тэрэнэй харюусахада Михаил Иванович блокнодтоо тэмдэглээд;

— Ерэхэ жэлэй заһабарилгада эдэ хоёр пикернүүдые абажа хаяад, нэгэ ехэ бигер хэхэбди,—гэбэ.

Дамнин Шагжиевич Михаил Ивановичь хоёрой энэ комбайнай конструкцида хэхэ гэһэн шэнэ зүйл хадаа Алтайн суута комбайнер нүхэр Зубковой дурадхалтай тон адли байба. Михаил Иванович карманһаа аршуул гаргажа нюдэнэйнгээ шэлые аршасагаагаад, нэгэдэхи хиидхүүрэй решето скатна доска хоёрые үзэнэ.

—Дамнин, энэ хиидхүүрэйшни үлгүүр заводто гү, али МТС-тэ хэгдэһэн гү?—гэжэ инженерэй асуухада:

—МТС-тэ,—гэжэ комбайнер харюусана. Тэдэнэй энэ хиидхүүрэй үлгүүрые гаргажа үзэхэдэнь, тэрэнь заводойхиһоо хоёр сантиметрээр ута байшаба. Заводой үлгүүрэй элэжэ, эбдэржэ, хэрэгээ болиходонь, МТС-эй дархашуул зурагайнь ёһоор шэнье хэдэг байна. Теэд энээние хэһэн дархан яараашье юм гү, али анхаралаа табяагүй юм гү, бү мэдэе. Харин дарханай утадуулһан энэ үлгүүрһээ боложо, ороохо муугаар һагшадаг болоһон байгаа. Иигэжэ решетогой забһараар таряан гоожожо үрдингүй вентиляторта үлеэгдээд, хойшоо гарашадаг байгаа. Вентиляторай үлеэлгые бага болгоходо, мэхиинэтэй нойтон таряан ороохоной шнегые хахаана гэжэ элирүүлэгдээ һэн.

— Ерэхэ жэлэй заһабарилгада эрид хатуу хэмжээ абажа, иимэ дутагдалнуудые усадхаха хэрэгтэй! — гэжэ инженер агроном хоёр хоорондоо хэлсэбэ.

Хандагайтын оройгоор сайраһан бороогой түрүүшын дуһалнууд бага багаханаар шэдэржэ эхилнэ.

— Хоёрдохи хиидхүүрэй скатна доска решето хоёрой хоорондо багахан хабтагай хээ һаа, таряамнай хойшоо үлеэгдэхээ болихо һэн. Юуб гэхэдэ вентиляторай үлеэлгые бага болгоходо решето хахажа, таряан хойшоо гарахаараа гараад лэ байха гээд бодоноб,—гэжэ Дамнин Шагжиевичын хэлэхэдэ, инженер агроном хоёр зүб гэлдэнэ.

Тэдэнэрэй иигэжэ хөөрэлдэжэ, зүбшэтэр бороон шангадашаба, Дамнин Шагжиевич инженер агроном хоёртой машинада һуулсажа, хабтагай үлгүүр хоёроо дархалхаяа МТС руу гүйлгэбэд.

***

...Үүрэй толон сайба. Хабсагайта үндэр мундаргын хүхэ шулуун орой дээгүүр үглөөнэй наранай һаруул һайхан туяан наадажа эхилнэ. Урихан дуутай булжамар шубууд хүхюутэй, зугаатай дуугаа дуулажа, дээшэ доошоо хурдан түргэнөөр хүхирэн жэргэнэ. Энэ үглөөнэй наранай һаруул туяанда, булжамарай дууе шагнаархаһан аажам намдуу дайдые хүсэтэ тракторай дүнгинөөн һэрээбэ. Халаанай тракторист Владимир Шехин трактораа комбайнтай холбоно. Инженер агроном комбайнер гурбан МТС-һээ ерэбэ. Үлгүүр хабтагай хоёроо хабсартарнь, наранай элшэ улам бүри шангадажа, шүүдэр хатана.

Уданшьегүй трактор, комбайнай моторнууд хүдэлжэ, газарые доһолгожо эхилбэ.

Инженер, агроном, комбайнер бултадаа ороохоной солоомотоёо гараһан, гараагүйе ошожо үзэнэд. Ороохоной үлеэгдэжэ гарахаяа болиходонь баярлаһан инженер агроном хоёр машинадаа һуужа, мордобо. Дамнин Шагжиевич комбайнайнгаа дээдэ табсан дээрэ гараад, хүрин сэмбэ малгайгаа абажа, духаяа аршасагаан байна.

Комбайн таряа суглуулха түхеэрэлгынгээ хатуу булад һабарнуудаар газарта хэбтэһэн таряа, хүнэй гараараа һабардажа абаад, полотно дээрэ тараажа байһанһаашье һураггүй һайнаар, нэгэшье колос газарта үлөөнгүй хуряажа абана. Комбайнай бункерһаа гоожоһон һамар мэтэ һайхан эдеэтэй таряае колхозой машинанууд ток руу таһалгаряагүйгөөр зөөнэ.

Жэгдэ һайнаар ажаллажа байһан энэ комбайнай таряа суглуулдаг түхеэрэлгынь гэнжэ гэнтэ мулта һүрөөд, эрьелдэжэ байһан полотно дээрэ унашаба. Балданай комбайнайнгаа рычагые түргэхэн даража байлгаад, гаазаа бага болгожо, моторoo байлгатарнь, мүнөөхи мултараһан гэнжэнь туй тухагүй барабан руу орожо, барабанайнь гурба-дүрбэн шүдые хуха сохижорхибо. Барабанай эбдэрһэн шүдэдые комбайнернуудай һэлгэжэ, нүгөөдэ хазайһан, нугарһан шүдэдые заһажа, заласарынь часһаа үлүүхэн саг үнгэрбэ.

— Полотнодо тормоз хээгүйдэмнай бүтэхэгүй хэрэг болобо. Би мүнөө колхозой мастерскойдо ошожо, тормоз хэжэ ерэхэм. Ши иигээд аалиханаар ябажа байгыш даа, — гэжэ Балдандаа захяад, Дамнин Шагжиевич таряа зөөжэ байһан машинаар мастерской тээшэ гүйлгэшэбэ.

Уданшьегүй штурвальнынгаа дүрбэ тойроод байхада, Дамнин Шагжиевич хоёр тормоз хээд ерэбэ.

— Нэгэ үлүү тормозоор яаха юмбибди? Али хожом хэрэгтэй болохо юм гү?—гэжэ Балданай асуухада:

— Володидоо асарааб, — гэһэн Дамнин Шагжиевичын хоёрхон үгэнь, тэрэнэй өөрынгөө һурагша Владимир Майдархановай агрегадай амжалтын түлөө анхарал оролдолго табижа ябаһан һайн һайхан сэдьхэлыень гэршэлээ һэн.

Комбайнернууд хэдыхэн минутын сагта агрегадаа байлгажа, тормозоо тодхобод, энэ сагһаа хойшо тэдэнэр гэнжын мултаржа унахада, тормозоо даража, полотногоо байлгаха аргатай болоо һэн.

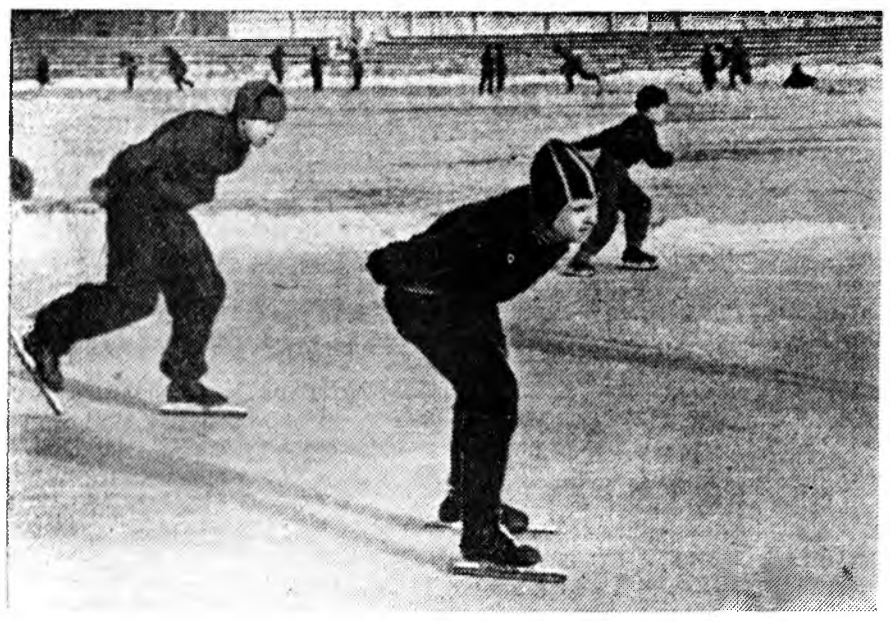
Нүхэр Истаевай хэһэн тормозынь имагтал таряа амяарлан хуряалгада хэрэгтэй болоо бэшэ, харин комбайнаар хадахада тон ехэ туһа хүргөө һэн. Эгээ шаралзатай, үдхэн таряанда барабанай хахахадань тэдэнэр трактораа байлгаад, тормозоо даража, таряагаа бага-багаханаар барабан руугаа оруулан сохижо, нилээд ехэ сагаа алмадаг байгаа. Энэ гэһэнһээ хойшо Дамнин Шагжиевичын агрегат МТС дотороо түрүүлжэ ябаһан комбайнернууд Бутаков, Соктоев, Подгорный гэгшэдэй агрегадуудые саг минута бүхэнөөр ахижа оробо.

МТС-эй партийна эхин организациин секретарь Самбу Содномович Намжиев Михаил Иванович хоёр ерэжэ, Дамнин Шагжиевичын агрегат дээрэ баярай митинг үнгэргэбэ.

— Таряа хуряалгын халуун хаһа соо оролдосотой һайнаар ажаллажа, 290-ээд гектарһаа 3200-гаад центнер таряа сохижо абаат. Эрэлхэг зоригтойгоор ажаллаһан агрегадтатнай МТС-эй дирекциин, партийна, профсоюзна организациин дамжуулгын Улаан туг барюулнаб!—гэжэ Самбу Содномовичын үгээ дүүргэхэдэнь, Истаевай агрегадайхид баярлан альга ташана.

Дамнин Шагжиевич таряа хуряалгын дүүрэтэр 313 гектарһаа 5400-гаад центнер таряа сохижо, Эхэ орондоо, түрэл колхоздоо үгэбэ. Тэрэнэй һурагша Владимир Майдарханов 300-гаад гектарһаа 5000-гаад центнер сохижо, Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкын кандидат бололсоо бэлэй.

Б. ЯБЖАНОВ, Түнхэнэй МТС-эй комбайнер.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: амаралтын үдэр єлүүр дээрэ.

Л. Хайдуровай фото.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

Газетэ, журнал олооро захия!

Энэ үдэрhөө эхилэн манай газетэдэ «Айл бүхэндэ газетэ» гэhэн тусхай гаршагтай статьянууд толилогдожо захалхань. Статья дотор гол түлэб центральна, республиканска газетэнүүдэй болон журналнуудай республикымнай аймагуудта ямараар тараагдажа байhан тухайнь бэшэгдэхэ юм.

Хэблэл хадаа манай советскэ хүнүүдэй эрдэм бэлигээ дээшэлүүлхэдэ, нютаг бүриин hонинуудые саг дарыдань мэдэжэ байхада айхабтар ехэ туhатай гээшэ. Газетэ, журнал таhалгаряагүй захижа уншадаг хүнүүд тэдэниие «татаха тамхинhаа, эдихэ хоолhоо» үлүүсэ hанадаг болонхой. Тиимэhээ тэдэнэр газетэ, журналгүйгөөр байжа шадахаяа болишонхой.

Мүнөө республика доторнай газетэ, журнал тараалгын хүдэлмэри хаа хаанагүй ябуулагдажа эхилэнхэй. Энэ хүдэлмэри зарим газарта яhала hайнаар эмхидхэгдэнэ. Жэшээ болгон Ахын аймагые абаад үзэе. Хэлхеэ холбооной эндэхи хүдэлмэрилэгшэд, партийна, комсомольско организацинууд болон нютагай эдэбхитэд хэблэл тараалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, нютагайнгаа уншагшадые газетэ, журналаар сүм хангаба. Холын фермэ, гүүртэнүүдэй малшад, хонишодоо ерэхэ жэлэй газетэ, журналаар дүүрэн хангахын зорилгоор хэлхеэ-холбооной аймагай конторын начальник нүхэр Данцаронов ехэхэн оролдолго хэшээл гаргаба. Ноябриин 20-ной мэдээгээр энэ аймагта ерэхэ жэлдэ абтаха «Бурят-монгольская правда» 70 процент, «Бурят-монголой үнэн» 80 гаран, «Бурят-монголой комсомолец» 100 шахуу процент тараагдаа. Тиихэдэ аймагайнь газетэ сүм тараагдаа. Тэрэшэлэн Яруунын, Хориин, Кударын аймагуудта хэблэл тараалга яhала hайнаар ябуулагдажа байнхай.

Газетэ, журнал тараалгада уншагшадай эрилтэ тон ехэ болоо гэжэ hүүлэй мэдээнүүд харуулна. Гэхэтэй хамта, мүн зарим газетэ, журналнуудай, илангаяа бурят-монгол хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг газетэ, журналнуудай захилга хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, Заиграйн, Хэжэнгын, Ториин, Түнхэнэй болон бусад зарим аймагуудта бурят хэлэн дээрэ гарадаг газетэнүүд, журналнууд болошогүй муугаар тараагдажа байна. Энэ юун дээрэhээ болоноб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ эдэ дурсагдаhан аймагуудай хэлхеэ холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэд, газетэ тараалгаар түлөөлэгдэhэн нүхэд, тэрэшэлэн партийна, комсомольско организацинууд олониитын дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри муугаар ябуулна. Хэблэл тараалгаар томилогдоhон түлөөлэгшэ бүхэн предприяти, эмхи зургаануудай, колхоз, совхоз, МТС-үүдэй партийна, комсомольско организацинуудтай, уншалгын байшан, клубуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй сугтаа газетэ, журнал тараалга ябуулхадаа айл бүхэнэй газетэтэй, журналтай байхаар эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ зорилготой.

Үльдиргынхидэй эдэбхи

Яруунын аймагай Үльдиргын сомоной «Коммунизм» колхозой гэшүүд, мүн тэрэ нютагтахи эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд, албахаагшад 1957 оной центральна, республиканска газетэ болон журналнуудые ехэ олоороо захижа байна.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо, мүнөө жэл газетэ, журнал захигшадай тоо Үльдиргэдэ нилээдгүй олошорбо. Жэшээлхэдэ, центральна газетэ тараалга мүнөө 100 шахуу процент, республиканска газетэнүүдые тараалга 80 гаран процент дүүргэгдээд, мүнөө колхозой холын гүүртэ, отарануудаар газетэ захилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа байнхай.

Республиканска газетэ захилга ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэгдэхээр хараалагдана.

Б. Жанчипов.

Комсомолецууд малай байра барихань

Закаменай аймагай «Улаан-Далахай» колхозой комсомолецуудай хамтын суглаан hаяхан болобо. Энэ суглаан дээрэ колхозой түрүүлэгшэ Б. Батуев «Ажахын үнгэрhэн жэлэй дүнгүүд ба саашанхи зорилгонууд» гэhэн элидхэл хэбэ. Элидхэлые комсомолецууд ехэ эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсээ. Суглаан дээрэ комсомолецууд Р. Мижитдоржиев, Р. Базаров, З. Гомбоев, Д. Жапов гэгшэд үгэ хэлэхэ зуураа, барилгашадай комсомольско бригада байгуулха гэhэн дурадхал оруулба. Энэ дурадхалыень комсомолецууд ба колхозой правлени ехээр hайшаагаа.

Иигээд комсомолецууд Харганта гэжэ нютагта малай байра барижа захалхань.

С. Цыренов.

Баян олзо

Агнууриин эхилхэтэй сасуу Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ангуушад Лубсан-Еши Гармаев, Аюша Даблаев, Жимба Намсараев, Дылык Гармаев, Нанзат Даблаев гэгшэд агнууриин тусхай бригада боложо, агнахаяа гараха гэжэ хэлсэhэн юм. Дүршэл ехэтэй ангуушан Л. Е. Гармаевай дурадхалаар тэдэ ан гүрөөлөөр баян Темник голой шадархи ой тайгада гараhан байна.

Энэ жэлдэ урданайхида орходоо хэрмэн үсөөн байба. Тиимэhээ ан олоор барихада ехэ бэрхэшээлтэй байха гэжэ ангуушад мэдээ hэн.

Хахад hара агнаха зуураа, тэдэ үдэр соо хэдэн арбаад километр ябагалдаг байба. Иигэжэ ангуушад түрүүшын үдэрhөө тус бүридөө 1—2 булга ба арбаад хэрмэ бариба. Тиин хахад hара соо тэдэнэр 300 хэрмэ, 25 булга бариhан байна. Тушааhан ангай арhаниинь 20 мянган түхэригэй болоо. Ангуушад өөhэдынгөө даалгабари амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Мүн Кировэй нэрэмжэтэ колхозой ангуушан Цырен-Доржи Шарапов, «Коммунизм» колхозой ангуушан Доржи Бальчинович Цагадаев дүршэл ехэтэй ангуушад гэжэ аймаг соогоо суурхана. Тэдэнэр агнууриингаа даалгабари болзорhоонь урид дүүргэхэ уялга абаhан байна. Hаяхан Цагадаев, Шарапов гэгшэд баян олзотойгоор ой тайгаhаа бусажа ерээ. Тэдэнэр 200 хэрмэ, 5 булга барижа, даалгабаряа үлүүлэн дүүргэбэ.

А. Ткач.

Студентнүүд концерт табиба

Кяхтын педучилищиин дүрбэдэхи курсын студентнэр Субактын эхин hургуулида практикада байха зуураа, худөөгэй клубта өөhэдынгөө хүсөөр концерт табиhан байна. Концертын удаа училищиин багша О. А. Онохонова Чехословаки ошоhон тухайгаа ехэ hонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

В. Зандаков.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XI сесси

Ноябриин 22-ой үглөөнэй пленарна заседани

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 23. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн ноябриин 22-ой үглөөнэй заседани дээрэ юрэнхы асуудалнуудаар үгэ хэлэлгэ үргэлжэлөө. Франциин делегациие толгойлогшо К. Пино түрүүлжэ үгэ хэлээ.

Египедтэ эсэргүүгээр Англиин, Франциин болон Израилиин хорото муухайгаар добтолон орохые зүбтүүлхэ гэжэ тэрэ гол түлэб оролдоhон байна. Тиихэдээ, иимэ добтолго хэхэ «баатай» болоhон байгаабди гэжэ хэлэдэг мэдээжэ үгэнүүдээ дахяад дабтаа. Мүн бэеэ даанхай байдалаа хамгаалжа байhан Египедэй арадые дэмжэдэг Советскэ Союзые муушалха hэдэлгэ тэрэ гаргаhан байна.

Алжирска асуудалай Генеральна Ассамблейн сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулагдаhантай дашарамдуулан, тус асуудал Франциин дотоодын хэрэг болоно, тиимэhээ Нэгэдэмэл Нацанууд тэрэниие хаража үзэхэ эрхэ түлөөлэлгэгүй гэжэ Франциин правительство тоолоно гээд Пино мэдүүлээ. Тиигээд ООН-эй Уставые хубилгаха эрилтэ үгынгөө түгэсхэлдэ Пино хэhэн байна.

Удаань Советскэ Союзай делегациие толгойлогшо Д. Т. Шепилов үгэ хэлээ.

Генеральна Ассамблейн XI сесси уласхоорондын орёо бэрхэтэй оршон байдалда сугларaад байна гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, Д. Т. Шепилов уласхоорондын байдалые дэлгэрэнгыгээр шэнжэлээ. Тиихэдээ, империалистическэ хархис хүсэнүүд эзэрхэг түримхэй добтолго хэжэ, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ түбэг татаhан ба уласхоорондын байдалые горьтойгоор шангадхаhан байна гэжэ бидэнэр мүнөө мэдэрэнгүй байжа шадахагүй болонобди. Иимэ оршон байдалда эб найрамдалые болон аюулгүй байдалые хангахын түлөө ООН-эй харюусалга бүри ехэ болобо гэжэ советскэ делегациие толгойлогшо хэлээ.

Египедтэ эсэргүүгээр Англиин, Франциин болон Израилиин хэhэн добтолго тухай Д. Т. Шепилов дэлгэрэнгыгээр хэлээ. Империалистнуудта тааруугүй Египетскэ правительствые унагаажа, Египедэй арадые дарлаха, тиитэээд колониальна дарлалтые зайсуулhан Дүтын ба Дунда Зүүн зүгэй хэдэн гүрэнүүдтэ сэрэгээр сэхэ добтолон орожо, арабска арадуудай национальна бэеэ даанхай байдалые болон сүлөөтэ эрхые усадхаха зорилгоор hанаашалан зохёоhон түсэбөө бэелүүлхын тулада империалистнуудай Египедтэ добтолго хэhыень арсашагүй баримтанууд гэршэлжэ үгэнэ гээд тэрэ хэлээ.

Буудалдаа зогсоожо, Египедэй газар дээрэhээ сэрэгүүдээ дары гаргахыень Англи, Франци болон Израилиие уялгалhан шиидхэбэри ООН-эй Генеральна Ассамблейн онсо сессиин гаргаhан болобошье, тэрэ шиидхэбэри түрүүшээр хэрэгсээгдээгүй байгаа. Зүгөөр, эрхэ сүлөөдэ дуратай бүхы хүн түрэлтэнөөр дэмжэгдэдэг Египедэй арадай баатарлиг тэмсэл эзэрхэг түримхэйшүүлые сухарихыень баадхаhан байна гэжэ СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр саашань хэлээ.

Египедтэ буудалдаан зогсоогдобошье, Англиин, Франциин болон Израилиин сэрэгүүдые Египедэй газар дээрэhээ гаргаха ябадалай удааралга, тиихэдэ зарим мэдээнүүдэй ёhоор тус районда эзэрхэг түримхэйшүүлэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй олоор асарагдажа байhан ушарые Советскэ Союз hэргылхэ зэргэтэй болоно гэжэ Д. Т. Шепилов онсолон тэмдэглээ.

Эзэрхэг түримхэйшүүлэй сэрэгэй Египедэй газар дээрэ байхада дайн байлдаан дахяад эхилжэ матад байна. Тиимэhээ Англиин, Франциин болон Израилиин сэрэгүүдые Египедhээ саг дары хүсэдөөр гаргаха тухай Генеральна Ассамблей эрид шууд эрилтэ хэхэ ёhотой гэжэ Советскэ делегаци тоолоно гээд тэрэ хэлээ.

ООН-эй полицейскэ хүсэнүүд тухай тогтохо зуураа, Суэцкэ каналые «Интернациональна» мэдэлтэй болгохо гэhэн хуушан түсэбөө бэелүүлхын тулада эдэ хүсэнүүдые хэрэглэхэ гэжэ эзэрхэг түримхэйшүүлэй хүсэдэг тухай, израильско-иорданска, израильско-сирийскэ хилэнүүд дээрэ сэрэгүүдые олоор асаржа, самолёдуудаар тагнуул хэхэ зорилгоор ниидэлгэнүүдые хэжэ гай түбэг татахаяа дары болюулхыень Англи, Франци болон Израильда Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин эрилтэ хэхэ ёhотой байhан тухай, уласхоорондын оршон байдалые шангадуулха зорилгоор «венгерскэ асуудалые» империалистическэ зарим этэгээдүүдэй хэрэглэхэ гэжэ оролдоhон тухай Д. Т. Шепилов саашань хэлээ.

Буу зэбсэг хуряаха ба уласхоорондын байдалай шангадалгые hуларуулха тухай асуудалаар Советскэ правительствын hаяхан хэhэн мэдүүлгэ бүхы хүн түрэлтэнэй шухала интересүүдтэ зохилдохо байhан туладаа эб найрамдал бодотоор бэхижүүлхэ хэрэгтэ горьтой туhа нэмэри болохо байна гэжэ Д. Т. Шепилов хэлээ. Советскэ Правительствын мэдүүлгэ соо табигдаhан дурадхалнуудые анхаралтайгаар хаража үзэхыень Генеральна Ассамблейе тэрэ уряалаа.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организаци ба Нацануудай экономическа харилсаа холбоон тухай хэлэхэ зуураа, бүхэдэлхэйн худалдаа наймаанай организаци байгуулха тухай дурадхал советскэ делегаци тус сессиин үзэмжэдэ табиха хүсэлэнтэй гэжэ советскэ делегациие толгойлогшо онсолон тэмдэглээ.

Колониальна системэ тухай хэлэхэ зуураа, харгалзалта доро байhан бүхы территоринуудай арадуудта бэеэ даанхай байдал олгохо тодорхой болзор тогтоохо тухай шиидхэбэри ООН-эй Генеральна Ассамблей мүнөө гаргажа шадаха байна гэжэ Д. Т. Шепилов тэмдэглээ.

Hулаар хүгжэнги оронуудай экономикые дэбжээхэ, тэдэниие индустриализацилха, промышленна талаараа хүгжэнги оронуудhаа экономическа талаараа тэдэнэй гээгдэлые түргэнөөр усадхаха тухай оролдолго гаргаха гээшэ мүнөө үеын шухала асуудалнуудай нэгэн болоно.

Hулаар хүгжэнги оронуудые дэбжээхэ тусхай фонд байгуулха тухай асуудал ООН-эй органуудта мүнөө хэлсэгдэжэ байна. Энэ хэмжээ ябуулга таарамжатай гэжэ тоолохо зуураа, тус асуудал удааруулангүй шиидхэгдэхэ бээ гэжэ советскэ делегаци багсаана. Иимэ фондо Советскэ Союз хабаадалсахаар бэлэн байна гэжэ Д. Т. Шепилов хэлээ.

Уласхоорондын мүнөөнэй оршон байдалда Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин үмэнэ тон ехэ эрилтэ табигдана. Тус организациин угаа ехэ арга боломжонуудые бидэнэр хүсэдөөр хэрэглэхэ ёhотойбди. Гэбэшье, тэдэ арга боломжонууд үшөөл дутамагаар ашаглагдадаг байhаниинь шаналхаар байна гэжэ үгынгөө түгэсхэлдэ Советскэ делегациие толгойлогшо Д. Т. Шепилов хэлээ.

Ноябриин 22-ой үдэрэй пленарна заседани

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 23. (ТАСС). Үсэгэлдэрэй үдэрэй пленарна заседани дээрэ юрэнхы асуудалнуудаар үгэ хэлэлгэ үргэлжэлөө.

Үдэрэй заседани дээрэ США-гэй делегат Лодж түрүүлжэ үгэ хэлээ. Бусад гүрэнүүдэй газар дээрэ хариин оронуудай сэрэгүүдэй байдаг, мүн өөhэдынгөө национальна хилэнүүдhээ холуур сэрэгэй базануудай түхеэрэгдэдэг тухай асуудалаар Советскэ Союзай түлөөлэгшын хэhэн мэдүүлгэдэ дуратгүйтэжэ байhанаа тэрэ элишэлэн мэдүүлээ. Холбоото Штадуудhаа тон холо байhан бусад оронуудай газар дээрэ американска сэрэгэй базануудай олоор байгуулагдаhые зүбтүүлхэ гэжэ Лодж оролдоо.

Хитадай газар болохо Тайвань аралые американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй эзэмдэжэ байhан тухай Советскэ Союзай түлөөлэгшын hануулhые Лодж арсаhан байна.

Австриин делегат, Гадаадын хэрэгүүдэй министр Фигль оронойнгоо нейтральна байдаг тухай хэлэhэн байна. Теэд Венгридэ hаяхан болоhон событинууд тушаа өөрынгөө ороной нейтральна бэшэ байhые далдалхын тулада, австрийска министр нейтралитет тухай үгэ хүүр дэлгэhэн байна бшуу.

Цейлоной премьер-министр ба гадаадын хэрэгүүдэй министр Бандаранаике дэлгэрэнгы үгэ хэлээ. ООН-до олон оронуудай үшөө абтаагүй байдагые шаналха зуураа, КНР-ые болон Японие ООН-до абаха шухала гэжэ тэрэ хэлээ. Удаань Египедтэ эсэргүүгээр англо-франко-израильска добтолгын хэгдэhэн тухай, эдэ оронуудай сэрэгүүдые Египедэй газар дээрэhээ түргэнөөр гаргаха шухала байhан тухай Бандаранаике дэлгэрэнгыгээр хэлэhэн байна.

Венгридэхи байдал тухай асуудал гэдэг тушаа хэлэхэдээ, энэ асуудал Аюулгүйн Соведтэ болон Генеральна Ассамблейдэ «даншье гэбэдүүгээр» табигдаба гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Тэрэнэй hүүлээр Либериин делегат Купер, Камбоджын түлөөлэгшэ Нонг Кимни, Иорданиин делегат Рифаи, Мароккын делегациие толгойлогшо Ахмед Балафредж, Тунисай делегат Хабиб Бургиба гэгшэд үгэ хэлээ.

Ноябриин 23-най үглөөнэй пленарна заседани

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 24. (ТАСС). Египедтэ эсэргүүгээр хэгдэhэн англо-франко-израильска добтолгоhоо уламжалан Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоhон байдал тухай асуудал Генеральна Ассамблейн үсэгэлдэр, үглөөнэй заседани дээрэ дахяад хэлсэгдээ.

Суданай делегат Махгуб түрүүлжэ үгэ хэлээ. Египедтэ эсэргүүгээр хэгдэhэн англо-французска добтолгоhоо уламжалан Дүтын Зүүн зүгтэ боложо байhан событинууд тушаа правительствынгаа ехээр hанаагаа зобожо байhан тухай тэрэ хэлээ.

Англи Франци хоёр ООН-эй шиидхэбэриие хэрэгсээнэгүй, тэдэнэр элдэб мэхэ гохо гаргана, Египедтэ сэрэгүүдээ үлөөхын тулада элдэб эсын эрилтэнүүдые табина гэжэ Суданай түлөөлэгшэ тэмдэглээд, Азиин болон Африкын 21 ороной делегациин дурадхаhан резолюциин проектые дэмжэhэн байна. Египедэй газар дээрэhээ Англиин, Франциин болон Израилиин сэрэгүүдые гаргаха тушаа өөрынгөө баталан абаhан резолюциие дары дүүргэхыень дурсагдаhан оронуудые Генеральна Ассамблей уряалха ёhотой гэжэ тус резолюци дурадхана. Мүн тус резолюциие хамаатай оронуудта яаралтайгаар дамжуулан үгэхыень, «тэрэниие дүүргэлгэ тухай Генеральна Ассамблейдэ удааруулангүй мэдээсэхыень генеральна секретарьта мүн лэ дурадхагдаhан байна.

Удаань, Чехословакиин делегат В. Давид үгэ хэлэхэдээ, Египедэй газар дээрэhээ эзэрхэг түримхэйшүүлэй сэрэгүүдые түргэн гаргаха хэмжээнүүдые абахыень бүхы дэлхэйн арадууд ООН-до найдажа байна гэжэ мэдүүлээ.

Колумбиин түлөөлэгшэ Уррутиа, Египедэй делегациие толгойлогшо М. Фавзи гэгшэд үгэ хэлээ.

Резолюциин шэнэ проектнүүдые Генеральна Ассамблейн зүбшэн хэлсэжэ байхада, Египедэй сүлөөтэ эрхэ бүдүүлигээр эбдэгдэжэл байна. Англи, Франци болон Израиль Египедэй газар дээрэhээ сэрэгүүдээ саг дары гаргаха тухай Генеральна Ассамблейн онсо сессиин баталан абаhан резолюциие тооногүй гэжэ М. Фавзи онсолон тэмдэглээ.

Эзэрхэг түримхэйшүүлэй сэрэгүүд Порт-Саидта хүсэрхэлгэ ба дээрмэдэлгэ хэнэ, Египедэй гражданинуудай нэрэ хүндые доромжолно гэжэ Египедэй түлөөлэгшэ мэдээсээ. Египедэй газар дээрэhээ хариин оронуудай бүхы сэрэгүүдые гаргаха тухай үгынгөө түгэсхэлдэ тэрэ үшөө дахин эрилтэ хэhэн байна.

Турцида сэрэгэй бэлэдхэл хэгдэжэ байна гээд Израилиин газетэнүүд бэшэнэ

Турциhаа абтаhан мэдээсэлнүүдые Израилиин газетэнүүд hаяхан толилоо. Сиридэ эсэргүү сэрэгэй добтолгодо бэлэдхэл Турцида хэгдэhээр гэжэ эдэ мэдээсэлнүүд соо тэмдэглэгдэнэ. «Стамбулhаа абтаhан бата мэдээнүүдэй ёhоор, сэрэгэй засаг баригшад элдэб наhанай хүнүүдые сэрэгэй албанда татахаhаа гадна 16-hаа 60 хүрэтэр наhатай эрэшүүлые бүридхэхэ тухай захиралта гаргаа. Бүхы орон дотор сэрэгүүд иишэ тиишээ hууряа hэлгэдэг болоо» гэжэ «Гаарец» газетэ бэшэнэ.

(ТАСС).

Сукарно Богорто үгэ хэлэбэ

Богорто армиин, полициин болон правительствын түлөөлэгшэдэй үмэнэ президент Сукарно hаяхан үгэ хэлээ. Сэрэгэй бүлэгүүдэй засаг түрэ Индонезидэ тогтоохые, мүн 1945 оной революциин зорилгонуудые бэелүүлгэhээ арад зониие hамааруулхые тусхай бүлэгүүдэй оролдодог байhые Сукарно эрид шууд буруушаагаа. Демократи хадаа Индонезиин арад зоноор ехээр дэмжэгдэдэг, тиимэhээ орон дотор сэрэгэй шанга засаг түрэ тэдэнэр тогтоолгохогүй гэжэ президент онсолон тэмдэглээ. Оронойнгоо ажабайдалые зохёон байгуулхадаа, арад зонойнгоо бата нэгэдэл хангаhанайнгаа ашаар угаа ехэ амжалта туйлаhан Хитадай Арадай Республикаhаа болон Советскэ Союзhаа жэшээ абахыень Индонезиин арадые Сукарно уряалаа. Бата нэгэдэл хадаа ороноо хүгжөөн байгуулха зайлашагүй шухала нүхэсэл болоно. Шэнэдхэн байгуулгын хүдэлмэриин hайн жэшээнүүдые КНР-тэ болон СССР-тэ ябахадаа би хараhан байнаб гэжэ Сукарно хэлээ.

(ТАСС).

Имре Надь тухай Будапештын радиогой мэдээсэл

Будапештын радио нигэжэ мэ[...] сэбэ: Имре Надь, тэрэнэй н[...] Югославиин посольстводо байха[...] дөө, Венгриhээ гаража, социали[...] ческэ бусад орондо ошохо тухай [...] шөөл үгэхыень Венгриин правит[...] ствые гуйhан байна. Румынска [...] дай Республикын правительс[...] зүбшөөл абаhанайнгаа hүүлээр [...] ре Надь, тэрэнэй нүхэд нояб[...] 23-да Румыни орохоёо гараа.

(ТАСС)

Венгридэхи байда[...]

Будапештын хүдэлмэришэнэй [...] ведэй ба Венгриин хүдэлмэри[...] таряашанай революционно пра[...] тельствын түрүүлэгшэ Янош К[...] рай хоорондо hаяхан хэлсээн [...] лээ. Тиигээд, дурсагдаhан сов[...] зүбшэхэ эрхэтэй орган гэжэ тоол[...] тухай правительство шиидхэб[...] гаргаа.

Ажал хүдэлмэридөө дары гар[...] уряатайгаар бүхы заводууд, фаб[...] канууд болон шахтануудай кол[...] тивүүдтэ Будапештын хүдэлмэри[...] нэй совет хандаа.

Чепельскэ металлургическа [...] бинадай хүдэлмэришэдэй олон[...] ноябриин 23-най үглөөгүүр ажал[...] гараа.

Боршод областиин шахтёр[...] ажалдаа гаража, хэдэн зуун [...] нүүрhэ малтаад байна.

Чонград областиин барилгын [...] мышленностиин предприятинууд [...] сэдөөр хүдэлдэг болоо. Hанда[...] даhан гэр байшангуудые түргэ[...] hэльбэн заhахын тулада эдэ п[...] приятинууд оролдолго гаргана.

(ТАСС)

Сириин болон Иорданиин хи[...] дээрэ англо-франко-израильск[...] сэрэгүүд олоор асарагдана

Сириин болон Иорданиин х[...] дээрэ англо-франко-израильска [...] рэгүүдэй олоор асарагдажа бай[...] тухай мэдээсэлнүүдые Ливанай [...] лэл толилhоор.

Англо-франко-израильска с[...] гүүдэй табан бригадын Сирии[...] лэ дээрэ, мүн лэ тэды шэнээн [...] гүүдэй Иорданиин хилэ дээрэ [...] рагдаад байhан тухай Иордан[...] правительствын түлөөлэгшэ мэ[...] лээ. Правительственна тушаал[...] дые даагшадай абаhан мэдээнүү[...] ёhоор, Израильда 150 франц[...] самолёт ерэнхэй. Английска са[...] дууд Израилиин газар дээрэ м[...] асарагданхай гэжэ «Ад-Диар» [...] тэ бэшэнэ.

(ТАСС)

Хорото муу номуудые хорихо тухай хуули Инд[...] гаргагдаба

Хүсэрхэлгэ болон гэмтэ ябад[...] хэхые hайшаан уряалhан хорото [...] номуудые Индидэ хэблэн гарг[...] тарааха ябадал хориhон хуул[...] проектые Индиин парламентын [...] дай палата нэгэн дуугаар ha[...] баталан абаа.

(ТАСС)

Порт-Саидые эзэмдэгшэд хашалта хэhээлтэ хэнэ

Порт-Саидай нютагай зоной [...] даhаа үдэр бүхэндэ хүнүүд арес[...] валагдана гэжэ Англиин сэрэгэй [...] сагаархидай түлөөлэгшэ нояб[...] 22-то мэдэрээ гээд, Рейтер агент[...] вын корреспондент Порт-Саид[...] дамжуулна.

(ТАСС)

Тайваньдахи байдал

ПЕКИН, ноябриин 24. (ТАСС). Тайвань аралай экономикые сэрэ[...] бэлэдхэлдэ тааруулан табилга, [...] американска монополинуудай тэ[...] эзэрхэлгэ хүн зоной байдалые е[...] муудхаана, мүн юумын үные х[...] рүүлнэ. Тайваньска хэблэлэй ма[...] сэлнүүдэй ёhоор, ноябриин 10-hаа [...] хүрэтэр рисэй сэн 9 процентээр [...] мээ. Мүн тоhоной, сахарай, гурил[...] хлопчато-бумажна бүдэй, эм дом[...] болон үргэн хэрэглэлэй бусад эд [...] раанай сэн дээшэлhэн байна.

Аргентинэдэхи байдал тушаа

Аргентинэдэ сэрэгэй министр [...] дань байhан генерал Леон Хус[...] Бенгоа, мүн генерал Хуан Хо[...] Урант гэгшэд арестовалагдаа. А[...] гентинын саг зуурын президент [...] нерал Арамбуру гэгшын правител[...] ствода эсэргүү үгэсэлгэдэ хабаад[...] саа гэжэ тэдэнэр hэжэглэгдэ[...] байна гээд американска хэблэл [...] хан мэдээсэнэ.

(ТАСС).

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00618. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 6403